

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — क्रम पाठः

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

इष्टिविधानं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

विश्वरूपो वै । विश्वरूप इति विश्व—रूपः । वै त्वाष्ट्रः । त्वाष्ट्रः पुरोहितः । पुरोहितो देवानाम् । पुरोहित इति पुरः—हितः । देवानामासीत् । आसीथ स्वस्त्रीयः । स्वस्त्रीयो ऽसुराणाम् । असुराणाम् तस्य । तस्य त्रीणि । त्रीणि शीरूषाणि । शीरूषाण्यासन्न । आसन्थ सोमपानम् । सोमपानं५ सुरापानम् । सोमपानमिति सोम—पानम् । सुरापानमन्नादनम् । सुरापानमिति सुरापानम् । अन्नादनं५ सः । अन्नादनमित्यन्न—अदनम् । स प्रत्यर्षम् । प्रत्यर्षम् देवेभ्यः । प्रत्यर्षमिति प्रति—अर्षम् । देवेभ्यो भागम् । भागमवदत् । अवदत् परोर्षम् । परोर्षमसुरेभ्यः । परोर्षमिति परः—अर्षम् । असुरेभ्यः सर्वस्मै । सर्वस्मै वै । वै प्रत्यर्षम् । प्रत्यर्षम् भागम् । प्रत्यर्षमिति प्रति—अर्षम् । भागवदन्ति । वदन्ति यस्मै । यस्मा एव । एव परोर्षम् । परोर्षवदन्ति । परोर्षमिति परः—अर्षम् । वदन्ति तस्य । तस्य भागः । भाग उदितः । उदितस्तस्मात् । तस्मादिन्द्रः । इन्द्रो ऽबिभेत् । अबिभेदीदृङ्ङ् । ईदृङ् वै । वै राष्ट्रम् । राष्ट्रव्वि । वि पर्यावर्तयति । पर्यावर्तयतीति । पर्यावर्तयतीति परि—आवर्तयति । इति तस्य । तस्य वज्रम् । वज्रमादाय । आदाय शीरूषाणि । आदायेत्या—दाय । शीरूषाण्यच्छिनत् । अच्छिनद् यत् । यत् सोमपानम् । सोमपानमासीत् । सोमपानमिति सोम—पानम् । ॥ [१] ॥ आसीथ सः । स कपिञ्जलः । कपिञ्जलो ऽभवत् । अभवद् यत् । यत् सुरापानम् । सुरापानं५ सः । सुरापानमिति सुरा—पानम् । स कलविङ्कः । कलविङ्को यत् । यदन्नादनम् । अन्नादनं५

सः। अ॒न्नाद॑न॒मित्य॑न्न—अ॒द॑नम्। स ति॑त्तिरिः। ति॑त्तिरिस्तस्य॑। तस्या॑ऽञ्जलिना॑। अ॒ञ्जलिना॑
 ब्र॒ह्म॒ह॒त्याम्। ब्र॒ह्म॒ह॒त्यामु॑प॒। ब्र॒ह्म॒ह॒त्यामि॑ति ब्र॒ह्म—ह॒त्याम्। उपा॑गृ॒ह्णात्। अ॒गृ॒ह्णात् ताम्। तां
 सँव्व॑त्स॒रम्। सँव्व॑त्स॒रम॑भिः। सँव्व॑त्स॒रमि॑ति सम्—व॒त्स॒रम्। अ॒भि॒भ॒स्तम्। तम् भू॒तानि॑।
 भू॒तान्य॑भिः। अ॒भ्य॑क्रो॒शन्। अ॒क्रो॒शन् ब्र॒ह्म॒ह॒न्। ब्र॒ह्म॒ह॒न्निति॑। ब्र॒ह्म॒ह॒न्निति॑ ब्र॒ह्म—ह॒न्। इति॑
 सः। स पृ॒थि॒वीम्। पृ॒थि॒वीमु॑प॒। उपा॑सीदत्। अ॒सी॒द॒दस्यै॑। अ॒स्यै ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑। ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑
 तृ॒तीयम्। ब्र॒ह्म॒ह॒त्याया॑ इति॑ ब्र॒ह्म—ह॒त्यायै॑। तृ॒तीयम् प्रति॑। प्रति॑ गृ॒हाण॑। गृ॒हाणे॑ति। इति॑ सा।
 सा ऽब्र॑वीत्। अ॒ब्र॒वीद् वर॑म्। वर॑ँव्वृ॒णै। वृ॒णै खा॑तात्। खा॑तात् प॒राभ॑वि॒ष्यन्ती॑। प॒राभ॑वि॒ष्यन्ती॑
 मन्ये॑। प॒राभ॑वि॒ष्यन्तीति॑ प॒रा—भ॑वि॒ष्यन्ती॑। म॒न्ये ततः॑। ततो॑ मा। मा प॒रा। प॒रा भू॑वम्।
 भू॒वमि॑ति। इति॑ पु॒रा। पु॒रा ते॑। ते सँव्व॑त्स॒रात् ॥ [२] ॥ सँव्व॑त्स॒रादपि॑। सँव्व॑त्स॒रादि॑ति
 सम्—व॒त्स॒रात्। अपि॑ रो॒हात्। रो॒हादि॑ति। इत्य॑ब्रवीत्। अ॒ब्र॒वीत् तस्मा॑त्। तस्मा॑त् पु॒रा। पु॒रा
 सँव्व॑त्स॒रात्। सँव्व॑त्स॒रात् पृ॒थिव्यै॑। सँव्व॑त्स॒रादि॑ति सम्—व॒त्स॒रात्। पृ॒थिव्यै॑ खा॑तम्। खा॑त-
 मपि॑। अपि॑ रो॒हति॑। रो॒हति॑ वारे॑वृ॒तम्। वारे॑वृ॒तं हि॑। वारे॑वृ॒त मिति॑ वारे॑—वृ॒तम्। ह्य॒स्यै।
 अ॒स्यै तृ॒तीयम्। तृ॒तीयम् ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑। ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑ प्रति॑। ब्र॒ह्म॒ह॒त्याया॑ इति॑ ब्र॒ह्म—ह॒त्यायै॑।
 प्रत्य॑गृ॒ह्णात्। अ॒गृ॒ह्णात् तत्। तथ॑ स्व॒कृत॑म्। स्व॒कृत॑मि॒रिण॑म्। स्व॒कृत॑मि॒ति स्व—कृत॑म्। इरि॑-
 णम॑भवत्। अ॒भ॒वत् तस्मा॑त्। तस्मा॑दाहि॒ताग्निः॑। आहि॒ताग्निः॑ श्र॒द्धादे॑वः। आहि॒ताग्नि॑रित्या-
 हि॒त—अ॒ग्निः। श्र॒द्धादे॑वः स्व॒कृते॑। श्र॒द्धादे॑व इति॑ श्र॒द्धा—दे॒वः। स्व॒कृत॑ इरि॑णे। स्व॒कृत॑ इति॑
 स्व—कृ॒ते। इरि॑णे न। नाव॑। अव॑ स्येत्। स्येद् ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑। ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑ हि॑। ब्र॒ह्म॒ह॒त्याया॑ इति॑
 ब्र॒ह्म—ह॒त्यायै॑। ह्यो॑षः। ए॒ष वर्णः॑। वर्णः॑ सः। स वन॑स्पतीन्। वन॑स्पती॒नुप॑। उपा॑सीदत्। अ॒सी॒-
 द॒दस्यै॑। अ॒स्यै ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑। ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑ तृ॒तीयम्। ब्र॒ह्म॒ह॒त्याया॑ इति॑ ब्र॒ह्म—ह॒त्यायै॑। तृ॒तीयम्
 प्रति॑। प्रति॑ गृ॒ह्णीत॑। गृ॒ह्णीते॑ति। इति॑ ते। ते ऽब्रु॑वन्। अ॒ब्रु॒वन् वर॑म्। वर॑ँव्वृ॒णाम॑है। वृ॒णाम॑है
 वृ॒क्णात्। वृ॒क्णात् प॒राभ॑वि॒ष्यन्तः॑। ॥ [३] ॥ प॒राभ॑वि॒ष्यन्तो॑ म॒न्याम॑हे। प॒राभ॑वि॒ष्यन्त॑ इति॑
 प॒रा—भ॑वि॒ष्यन्तः॑। म॒न्याम॑हे ततः॑। ततो॑ मा। मा प॒रा। प॒रा भू॑म। भू॒मेति॑। इत्या॒व्रश्च॑नात्।
 आ॒व्रश्च॑नाद् वः। आ॒व्रश्च॑ना॒दित्या॑—व्रश्च॑नात्। वो भू॒यांसः॑। भू॒यांस॑ उ॒त्। उ॒त् ति॑ष्ठान्। ति॒ष्ठा-
 नि॑ति। इत्य॑ब्रवीत्। अ॒ब्र॒वीत् तस्मा॑त्। तस्मा॑दा॒व्रश्च॑नात्। आ॒व्रश्च॑नाद् वृ॒क्षाणा॑म्। आ॒व्रश्च॑ना-

दित्या—व्रश्चनात्। वृष्णाणाम् भूयांसः। भूयांस उत। उत तिष्ठन्ति। तिष्ठन्ति वारेवृतम्।
 वारेवृतं हि। वारेवृतमिति वारे—वृतम्। ह्येषाम्। एषाम् तृतीयम्। तृतीयम् ब्रह्महत्यायै।
 ब्रह्महत्यायै प्रति। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। प्रत्यगृह्णन्। अगृह्णन् सः। स निर्यासः।
 निर्यासो ऽभवत्। निर्यास इति निः—यासः। अभवत् तस्मात्। तस्मान्निर्यासस्य। निर्यासस्य
 न। निर्यासस्येति निः—यासस्य। नाशम्। आशम् ब्रह्महत्यायै। ब्रह्महत्यायै हि। ब्रह्महत्याया
 इति ब्रह्म—हत्यायै। ह्येषः। एष वर्णः। वर्णोऽथो। अथो खलु। अथो इत्यथो। खलु यः। य एव।
 एव लोहितः। लोहितो यः। यो वा। वा ऽऽव्रश्चनात्। आव्रश्चनान्निर्येषति। आव्रश्चनादित्या—
 व्रश्चनात्। निर्येषति तस्य। निर्येषतीति निः—येषति। तस्य न। नाशम्। आशम् कामम्।
 ॥ [४] ॥ काममन्यस्य। अन्यस्य सः। स स्त्रीषंसादम्। स्त्रीषंसादमुप। स्त्रीषंसादमिति
 स्त्री—संसादम्। उपासीदत्। असीददस्यै। अस्यै ब्रह्महत्यायै। ब्रह्महत्यायै तृतीयम्। ब्रह्मह-
 त्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। तृतीयम् प्रति। प्रति गृहीत। गृहीतेति। इति ताः। ता अब्रुवन्।
 अब्रुवन् वरम्। वरं वृणामहे। वृणामहा ऋत्विष्यात्। ऋत्विष्यात् प्रजाम्। प्रजाविन्दामहे। प्रजा-
 मिति प्र—जाम्। विन्दामहे कामम्। काममा। आ विजनितोः। विजनितोः सम्। विजनि-
 तोरिति वि—जनितोः। सम् भवाम। भवामेति। इति तस्मात्। तस्मादृत्विष्यात्। ऋत्विष्याथ
 स्त्रियः। स्त्रियः प्रजाम्। प्रजाविन्दन्ते। प्रजामिति प्र—जाम्। विन्दन्ते कामम्। काममा। आ
 विजनितोः। विजनितोः सम्। विजनितोः सम्। विजनितोः सम्। विजनितोः सम्। विजनितोः सम्।
 वारेवृतं हि। वारेवृतमिति वारे—वृतम्। ह्यासाम्। आसाम् तृतीयम्। तृतीयम् ब्रह्महत्यायै।
 ब्रह्महत्यायै प्रति। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। प्रत्यगृह्णन्। अगृह्णन् सा। सा मलव-
 द्वासाः। मलवद्वासा अभवत्। मलवद्वासा इति मलवत्—वासः। अभवत् तस्मात्। तस्मान्
 मलवद्वाससा। मलवद्वाससा न। मलवद्वाससेति मलवत्—वाससा। न सम्। सव्वदेत। वदेत
 न। ॥ [५] ॥ न सह। सहासीत। आसीत न। नास्याः। अस्या अन्नम्। अन्नमद्यात्। अद्याद्
 ब्रह्महत्यायै। ब्रह्महत्यायै हि। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। ह्येषा। एषा वर्णम्। वर्णम्
 प्रतिमुच्य। प्रतिमुच्यास्ते। प्रतिमुच्येति प्रति—मुच्य। आस्तेऽथो। अथो खलु। अथो इत्यथो।
 खल्वाहुः। आहुरभ्यञ्जनम्। अभ्यञ्जनं वाव। अभ्यञ्जनमित्यभि—अञ्जनम्। वाव स्त्रियाः। स्त्रिया

अन्नम्। अन्नमभ्यञ्जनम्। अभ्यञ्जनमेव। अभ्यञ्जनमित्यभि—अञ्जनम्। एव न। न प्रतिगृह्यम्। प्रतिगृह्यम् कामम्। प्रतिगृह्यमिति प्रति—गृह्यम्। काममन्यत्। अन्यदिति। इति याम्। याम् मलवद्वाससम्। मलवद्वाससः सम्भवन्ति। मलवद्वाससमिति मलवत्—वाससम्। सम्भवन्ति यः। सम्भवन्तीति सम्—भवन्ति। यस्ततः। ततो जायते। जायते सः। सोऽभिशास्तः। अभिशास्तो याम्। अभिशास्त इत्यभि—शास्तः। यामरण्ये। अरण्ये तस्यै। तस्यै स्तेनः। स्तेनो याम्। याम् पराचीम्। पराचीम् तस्यै। तस्यै हीतमुखी। हीतमुख्यपगल्भः। हीतमुखीति हीत—मुखी। अपगल्भो या। अपगल्भ इत्यप—गल्भः। या स्नाति। स्नाति तस्याः। तस्या अप्सु। अप्सु मारुकः। अप्स्वित्यप्—सु। मारुको या। या ऽभ्यङ्क्ते। ॥ [६] ॥

(यथ् सौमपानम् ते वृक्णात् तस्य नाऽऽश्रयम् वदेत् मारुको या ऽखर्वेण वा त्रीणि च)

॥ १ ॥

★

अभ्यङ्क्ते तस्यै। अभ्यङ्क्त इत्यभि—अङ्क्ते। तस्यै दुश्चर्मा। दुश्चर्मा या। दुश्चर्मेति दुः—चर्मा। या प्रलिखते। प्रलिखते तस्यै। प्रलिखत इति प्र—लिखते। तस्यै खलतिः। खलतिर—पमारी। अपमारी या। अपमारीत्यप—मारी। या ऽऽङ्क्ते। आङ्क्ते तस्यै। आङ्क्त इत्या—अङ्क्ते। तस्यै काणः। काणो या। या दतः। दतो धावते। धावते तस्यै। तस्यै श्यावदन्न। श्यावदन्त्या। श्यावदन्निति श्याव—दन्न। या नखानि। नखानि निकृन्तते। निकृन्तते तस्यै। निकृन्तत इति नि—कृन्तते। तस्यै कुनखी। कुनखी या। या कृणत्ति। कृणत्ति तस्यै। तस्यै क्लीबः। क्लीबो या। या रज्जुम्। रज्जुः सृजति। सृजति तस्याः। तस्या उद्वन्धुकः। उद्वन्धुको या। उद्वन्धुक इत्युत्—बन्धुकः। या पर्णेन। पर्णेन पिबति। पिबति तस्याः। तस्या उन्मादुकः। उन्मादुको या। उन्मादुक इत्युत्—मादुकः। या खर्वेण। खर्वेण पिबति। पिबति तस्यै। तस्यै खर्वः। खर्वस्तिस्त्रः। तिस्रो रात्रीः। रात्रीर् व्रतम्। व्रतम् चरेत्। चरेदञ्जलिना। अञ्जलिना वा। वा पिबेत्। पिबेदखर्वेण। अखर्वेण वा। वा पात्रेण। पात्रेण प्रजायै। प्रजायै गोपीथाय। प्रजाया इति प्र—जायै। गोपीथायेति गोपीथाय॥ ७ (५३/६३) त्वष्टा हतपुत्रः। हतपुत्रो वीन्द्रम्। हतपुत्र इति हत—पुत्रः। वीन्द्रः सोमम्। वीन्द्रमिति वि—इन्द्रम्। सोममा। आ ऽहरत्। अहरत् तस्मिन्। तस्मिन्निन्द्रः। इन्द्र उपहवम्। उपहवमैच्छत्। उपहवमित्युप—

हवम्। ऐच्छत तम्। तम् न। नोप। उपाह्वयत। अह्वयत पुत्रम्। पुत्रम् मे। मे ऽवधीः। अवधी-
रिति। इति सः। स यज्ञवेशसम्। यज्ञवेशसम् कृत्वा। यज्ञवेशसमिति यज्ञ—वेशसम्। कृत्वा
प्रासहा। प्रासहा सोमम्। प्रासहेति प्र—सहा। सोममपिबत्। अपिबत् तस्य। तस्य यत्। यदत्य-
शिष्यत्। अत्यशिष्यत् तत्। अत्यशिष्यतेत्यति—अशिष्यत्। तत् त्वष्टा। त्वष्टा ऽऽहवनीयम्।
आहवनीयमुप। आहवनीयमित्या—हवनीयम्। उप प्र। प्रावर्तयत्। अवर्तयत् स्वाहा। स्वाहे-
न्द्रशत्रुः। इन्द्रशत्रुर् वर्द्धस्व। इन्द्रशत्रुरितीन्द्र—शत्रुः। वर्द्धस्वेति। इति यत्। यदवर्तयत्।
अवर्तयत् तत्। तद् वृत्रस्य। वृत्रस्य वृत्रत्वम्। वृत्रत्वय्यत्। वृत्रत्वमिति वृत्र—त्वम्। यदब्रवीत्।
अब्रवीत् स्वाहा। स्वाहेन्द्रशत्रुः। इन्द्रशत्रुर् वर्द्धस्व। इन्द्रशत्रुरितीन्द्र—शत्रुः। वर्द्धस्वेति।
इति तस्मात्। तस्मादस्य। अस्येन्द्रः। ॥ [७] ॥ इन्द्रः शत्रुः। शत्रुरभवत्। अभवत् सः।
स सम्भवन्न। सम्भवन्नग्नीषोमौ। सम्भवन्निति सम्—भवन्न। अग्नीषोमावि-
त्यग्नी—सोमौ। अभि सम्। समभवत्। अभवत् सः। स इषुमात्रमिषुमात्रम्। इषुमात्रमिषु-
मात्रव्विष्वङ्। इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रम्—इषुमात्रम्। विष्वङ् वर्द्धत। अवर्द्धत सः।
स इमान्। इमाँल्लोकान्। लोकानवृणोत्। अवृणोद् यत्। यदिमान्। इमाँल्लोकान्। लोकान-
वृणोत्। अवृणोत् तत्। तद् वृत्रस्य। वृत्रस्य वृत्रत्वम्। वृत्रत्वम् तस्मात्। वृत्रत्वमिति वृत्र—
त्वम्। तस्मादिन्द्रः। इन्द्रोऽ बिभेत्। अबिभेत् सः। स प्रजापतिम्। प्रजापतिमुप। प्रजापति-
मिति प्रजा—पतिम्। उपाधावत्। अधावच्छत्रुः। शत्रुर् मे। मे ऽजनि। अजनीति। इति तस्मै।
तस्मै वज्रम्। वज्रं सित्त्वा। सित्त्वा प्र। प्रायच्छत्। अयच्छदेतेन। एतेन जहि। जहीति। इति
तेन। तेनाभि। अभ्यायत्। आयत् तौ। तावब्रूताम्। अब्रूतामग्नीषोमौ। अग्नीषोमौ मा। अग्नी-
षोमावित्यग्नी—सोमौ। मा प्र। ॥ [८] ॥ प्र हाः। हारावम्। आवमन्तः। अन्तः स्वः। स्व
इति। इति मम। मम वै। वै युवम्। युवङ् स्थः। स्थ इति। इत्यब्रवीत्। अब्रवीन् माम्। मामभि।
अभ्या। एतम्। इतमिति। इति तौ। तौ भागधेयम्। भागधेयमैच्छेताम्। भागधेयमिति भाग—
धेयम्। ऐच्छेताम् ताभ्याम्। ताभ्यामेतम्। एतमग्नीषोमीयम्। अग्नीषोमीयमेकादशकपालम्।
अग्नीषोमीयमित्यग्नी—सोमीयम्। एकादशकपालम् पूर्णमासे। एकादशकपालमित्येकादश—
कपालम्। पूर्णमासे प्र। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। प्रायच्छत्। अयच्छत् तौ। तावब्रूताम्।

अब्रूतामभि। अभि सन्दष्टौ। सन्दष्टौ वै। सन्दष्टाविति सम्—दष्टौ। वै स्वः। स्वो न। न शक्नुवः। शक्नुव ऐतुम्। ऐतुमिति। ऐतुमित्या—एतुम्। इति सः। स इन्द्रः। इन्द्र आत्मनः। आत्मनः शीतरूरौ। शीतरूरावजनयत्। शीतरूराविति शीत—रूरौ। अजनयत् तत्। तच्छीतरूरयोः। शीतरूरयोर् जन्म। शीतरूरयोरिति शीत—रूरयोः। जन्म यः। य एवम्। एव५ शीतरूरयोः। शीतरूरयोर् जन्म। शीतरूरयोरिति शीत—रूरयोः। जन्म वेद। वेद न। ॥ [९] ॥ नैनम्। एन५ शीतरूरौ। शीतरूरौ हतः। शीतरूराविति शीत—रूरौ। हतस्ताभ्याम्। ताभ्यामेनम्। एनमभि। अभ्यनयत्। अनयत् तस्मात्। तस्माज्जञ्जभ्यमानात्। जञ्जभ्यमानादग्नीषोमौ। अग्नीषोमौ निः। अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ। निरक्रामताम्। अक्रामताम् प्राणापानौ। प्राणापानौ वै। प्राणापानाविति प्राण—अपानौ। वा एनम्। एनम् तत्। तदजहिताम्। अजहिताम् प्राणः। प्राणो वै। प्राण इति प्र—अनः। वै दर्षः। दर्षो ऽपानः। अपानः क्रतुः। अपान इत्यप—अनः। क्रतुस्तस्मात्। तस्माज्जञ्जभ्यमानः। जञ्जभ्यमानो ब्रूयात्। ब्रूयान् मयि। मयि दर्षक्रतू। दर्षक्रतू इति। दर्षक्रतू इति दर्ष—क्रतू। इति प्राणापानौ। प्राणापानावेव। प्राणापानाविति प्राण—अपानौ। एवात्मन्। आत्मन् धत्ते। धत्ते सर्वम्। सर्वमायुः। आयुरेति। एति सः। स देवताः। देवता वृत्रात्। वृत्रान्निरुह्य। निरुह्य वार्त्रघ्नम्। निरुह्येति निः—ह्य। वार्त्रघ्न५ हविः। वार्त्रघ्नमिति वार्त्र—घ्नम्। हविः पूर्णमासे। पूर्णमासे निः। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। निरवपत्। अवपद् घ्नन्ति। घ्नन्ति वै। वा एनम्। एनम् पूर्णमासे। पूर्णमास आ। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। आ ऽमावास्यायाम्। ॥ [१०] ॥ अमावास्यायाम् प्याययन्ति। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। प्याययन्ति तस्मात्। तस्माद् वार्त्रघ्नी। वार्त्रघ्नी पूर्णमासे। वार्त्रघ्नी इति वार्त्र—घ्नी। पूर्णमासे ऽनु। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। अनूच्येते। उच्येते वृधन्वती। उच्येते इत्युच्येते। वृधन्वती अमावास्यायाम्। वृधन्वती इति वृधन्—वती। अमावास्यायाम् तत्। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। तथ स३स्थाप्य। स३स्थाप्य वार्त्रघ्नम्। स३स्थाप्येति सम्—स्थाप्य। वार्त्रघ्न५ हविः। वार्त्रघ्नमिति वार्त्र—घ्नम्। हविर् वज्रम्। वज्रमादाय। आदाय पुनः। आदायेत्या—दाय। पुनरभि। अभ्यायत्। आयत् ते। ते अब्रूताम्। ते इति ते। अब्रूताम् द्यावापृथिवी। द्यावापृथिवी मा। द्यावापृथिवी इति द्यावा—पृथिवी। मा

प्र। प्र हाः। हारावयोः। आवयोर् वै। वै श्रितः। श्रित इति। इति ते। ते अब्रूताम्। ते इति
ते। अब्रूताव्वरम्। वरव्वृणावहै। वृणावहै नख्षत्रविहिता। नख्षत्रविहिताऽहम्। नख्षत्रवि-
हितेति नख्षत्र—विहिता। अहमसानि। असा नीति। इत्यसौ। असावब्रवीत्। अब्रवीच्चित्रवि-
हिता। चित्रविहिताऽहम्। चित्रविहितेति चित्र—विहिता। अहमिति। इतीयम्। इयम् तस्मात्।
तस्मान्नख्षत्रविहिता। नख्षत्रविहिताऽसौ। नख्षत्रविहितेति नख्षत्र—विहिता। असौ चित्र-
विहिता। चित्रविहितेयम्। चित्रविहितेति चित्र—विहिता। इयय्यः। य एवम्। एवम् द्यावापृ-
थिव्योः। द्यावापृथिव्योर् वरम्। द्यावापृथिव्योरिति द्यावा—पृथिव्योः। ॥ [११] ॥ वरव्वेदं।
वेदा। ऐनम्। एनव्वरः। वरौ गच्छति। गच्छति सः। स आभ्याम्। आभ्यामेव। एव प्रसूतः।
प्रसूत इन्द्रः। प्रसूत इति प्र—सूतः। इन्द्रो वृत्रम्। वृत्रमहन्न। अहन् ते। ते देवाः। देवा वृत्रम्।
वृत्रं हत्वा। हत्वाऽग्नीषोमौ। अग्नीषोमावब्रुन्। अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ। अब्रुवन् हव्यम्।
हव्यम् नः। नो वहतम्। वहतमिति। इति तौ। तावब्रूताम्। अब्रूतामपतेजसौ। अपतेजसौ
वै। अपतेजसावित्यप—तेजसौ। वै त्यौ। त्यौ वृत्रे। वृत्रे वै। वै त्ययोः। त्ययो स्तेजः। तेज
इति। इति ते। तेऽब्रुवन्। अब्रुवन् कः। क इदम्। इदमच्छ। अच्छैति। एतीति। इति गौः।
गौरिति। इत्यब्रुवन्। अब्रुवन् गौः। गौर वाव। वाव सर्वस्य। सर्वस्य मित्रम्। मित्र मिति।
इति सा। साऽब्रवीत्। अब्रवीद् वरम्। ॥ [१२] ॥ वरव्वृणै। वृणै मयि। मय्येव। एव सता।
सतोभयेन। उभयेन भुनजादध्वै। भुनजादध्वा इति। इति तत्। तद् गौः। गौरा। आऽहरत्।
अहरत् तस्मात्। तस्माद् गवि। गवि सता। सतोभयेन। उभयेन भुञ्जते। भुञ्जत एतत्। एतद्
वै। वा अग्नेः। अग्नेस्तेजः। तेजो यत्। यद् घृतम्। घृतमेतत्। एतथ सोमस्य। सोमस्य यत्।
यत् पयः। पयो यः। य एवम्। एवमग्नीषोमयोः। अग्नीषोमयो स्तेजः। अग्नीषोमयोरित्यग्नी—
सोमयोः। तेजो वेदं। वेदं तेजस्वी। तेजस्व्येव। एव भवति। भवति ब्रह्मवादिनः। ब्रह्मवादिनो
वदन्ति। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति किन्देवत्यम्। किन्देवत्यम् पौर्णमासम्।
किन्देवत्यमिति किम्—देवत्यम्। पौर्णमासमिति। पौर्णमासमिति पौर्ण—मासम्। इति प्राजा-
पत्यम्। प्राजापत्यमिति। प्राजापत्यमिति प्राजा—पत्यम्। इति ब्रूयात्। ब्रूयात् तेन। तेनेन्द्रम्।
इन्द्रम् ज्येष्ठम्। ज्येष्ठम् पुत्रम्। पुत्रम् निरवासाययत्। निरवासाययदिति। निरवासाययदिति

निः—अवासाययत्। इति तस्मात्। तस्माज्ज्येष्ठम्। ज्येष्ठम् पुत्रम्। पुत्रम् धनेन। धनेन निरवसाययन्ति। निरवसाययन्तीति निः—अवसाययन्ति ॥ [१३] ॥

(अस्य मा वेदा ऽऽ द्यावापृथिव्यो रब्रवी दिति तस्मा चत्वारि च)

॥ २ ॥

★

इन्द्रवृत्रम्। वृत्रम् जग्निवांसम्। जग्निवांसम् मृधः। मृधोऽभि। अभि प्र। प्रावेपन्त। अवेपन्त सः। स एतम्। एतवैमृधम्। वैमृधम् पूर्णमासे। पूर्णमासे ऽनुनिर्वाप्यम्। पूणामास इति पूर्ण—मासे। अनुनिर्वाप्यमपश्यत्। अनुनिर्वाप्यमित्यनु—निर्वाप्यम्। अपश्यत् तम्। तम् निः। निरवपत्। अवपत् तेन। तेन वै। वै सः। स मृधः। मृधोऽप। अपाहत। अहत यत्। यद् वैमृधः। वैमृधः पूर्णमासे। पूर्णमासे ऽनुनिर्वाप्यः। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। अनुनिर्वाप्यो भवति। अनुनिर्वाप्य इत्यनु—निर्वाप्यः। भवति मृधः। मृध एव। एव तेन। तेन यजमानः। यजमानो ऽप। अप हते। हत इन्द्रः। इन्द्रो वृत्रम्। वृत्रं हत्वा। हत्वा देवताभिः। देवताभिश्च। चेन्द्रियेण। इन्द्रियेण च। च वि। व्यार्च्छत। आर्च्छत सः। स एतम्। एतमाग्नेयम्। आग्नेयमष्टाकपालम्। अष्टाकपालममावास्यायाम्। अष्टाकपालमित्यष्टा—कपालम्। अमावास्यायामपश्यत्। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। अपश्यदैन्द्रम्। ऐन्द्रम् दधि। दधि तम् ॥ [१४] ॥ तम् निः। निरवपत्। अवपत् तेन। तेन वै। वै सः। स देवताः। देवताश्च। चेन्द्रियम्। इन्द्रियम् च। चाव। अवारुन्ध। अरुन्ध यत्। यदाग्नेयः। आग्नेयो ऽष्टाकपालः। अष्टाकपालो ऽमावास्यायाम्। अष्टाकपाल इत्यष्टा—कपालः। अमावास्यायाम् भवति। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। भवत्यैन्द्रम्। ऐन्द्रम् दधि। दधि देवताः। देवताश्च। चैव। एव तेन। तेनैन्द्रियम्। इन्द्रियम् च। च यजमानः। यजमानो ऽव। अव रुन्धे। रुन्ध इन्द्रस्य। इन्द्रस्य वृत्रम्। वृत्रम् जघ्नुषः। जघ्नुष इन्द्रियम्। इन्द्रियव्वीर्यम्। वीर्यम् पृथिवीम्। पृथिवीमनु। अनु वि। व्यार्च्छत्। आर्च्छत् तत्। तदोषधयः। ओषधयो वीरुधः। वीरुधो ऽभवन्न। अभवन्थ सः। स प्रजापतिम्। प्रजापतिमुप। प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम्। उपाधावत्। अधावद् वृत्रम्। वृत्रम् मे। मे जघ्नुषः। जघ्नुष इन्द्रियम्। इन्द्रियव्वीर्यम्। वीर्यम् पृथिवीम् ॥ [१५] ॥ पृथिवीमनु। अनु वि। व्यारत्। आरत् तत्। तदोषधयः। ओषधयो वीरुधः। वीरुधो ऽभूवन्न। अभूव-

न्निति। इति सः। स प्रजापतिः। प्रजापतिः पशून्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। पशून्ब्रवीत्।
 अब्रवीदेतत्। एतदस्मै। अस्मै सम्। सम् नयत। नयतेति। इति तत्। तत् पशवः। पशव
 ओषधीभ्यः। ओषधीभ्यो ऽधि। ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः। अब्ध्यात्मन्। आत्मन्थ सम्।
 समनयन्। अनयन् तत्। तत् प्रति। प्रत्यदुहन्। अदुहन्यत्। यथ समनयन्। समनयन् तत्।
 समनयन्निति सम्—अनयन्। तथ सान्नाय्यस्य। सान्नाय्यस्य सान्नाय्यत्वम्। सान्नाय्यस्येति
 साम्—नाय्यस्य। सान्नाय्यत्वय्यत्। सान्नाय्यत्वमिति सान्नाय्य—त्वम्। यत् प्रत्यदुहन्। प्रत्य-
 दुहन् तत्। प्रत्यदुहन्निति प्रति—अदुहन्। तत् प्रतिधुषः। प्रतिधुषः प्रतिधुत्त्वम्। प्रतिधुष इति
 प्रति—धुषः। प्रतिधुत्त्वम् सम्। प्रतिधुत्त्वमिति प्रतिधुक्—त्वम्। समनैषुः। अनैषुः प्रति। प्रत्य-
 धुषन्। अधुषन् न। न तु। तु मयि। मयि श्रयते। श्रयत् इति। इत्यब्रवीत्। अब्रवीदेतत्।
 एतदस्मै। अस्मै श्रुतम्। ॥ [१६] ॥ श्रुतम् कुरुत। कुरुतेति। इत्यब्रवीत्। अब्रवीत् तत्।
 तदस्मै। अस्मै श्रुतम्। श्रुतमकुर्वन्। अकुर्वन्निन्द्रियम्। इन्द्रियव्वाव। वावास्मिन्। अस्मिन्
 वीर्यम्। वीर्यम् तत्। तदश्रयन्। अश्रयन् तत्। तच्छ्रुतस्य। श्रुतस्य श्रुतत्वम्। श्रुतत्वम् सम्।
 श्रुतत्वमिति श्रुत—त्वम्। समनैषुः। अनैषुः प्रति। प्रत्यधुषन्। अधुषञ्छ्रुतम्। श्रुतमक्रन्।
 अक्रन् न। न तु। तु मा। मा धिनोति। धिनोतीति। इत्यब्रवीत्। अब्रवीदेतत्। एतदस्मै।
 अस्मै दधि। दधि कुरुत। कुरुतेति। इत्यब्रवीत्। अब्रवीत् तत्। तदस्मै। अस्मै दधि। दद्ध-
 कुर्वन्। अकुर्वन् तत्। तदेनम्। एनमधिनोत्। अधिनोत् तत्। तद् दद्धः। दद्धो दधित्वम्।
 दधित्वम् ब्रह्मवादिनः। दधित्वमिति दधि—त्वम्। ब्रह्मवादिनो वदन्ति। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—
 वादिनः। वदन्ति दद्धः। दद्धः पूर्वस्य। पूर्वस्यावदेयम्। अवदेयम् दधि। अवदेयमित्यव—
 देयम्। ॥ [१७] ॥ दधि हि। हि पूर्वम्। पूर्वम् क्रियते। क्रियत् इति। इत्यनादृत्य। अना-
 दृत्य तत्। अनादृत्येत्यना—दृत्य। तच्छ्रुतस्य। श्रुतस्यैव। एव पूर्वस्य। पूर्वस्याव। अव द्येत्।
 द्येदिन्द्रियम्। इन्द्रियमेव। एवास्मिन्। अस्मिन् वीर्यम्। वीर्यं श्रित्वा। श्रित्वा दद्धा। दद्धो-
 परिष्ठात्। उपरिष्ठाद् धिनोति। धिनोति यथापूर्वम्। यथापूर्वमुप। यथापूर्वमिति यथा—पूर्वम्।
 उपैति। एति यत्। यत् पूतीकैः। पूतीकैर् वा। वा पर्णवल्कैः। पर्णवल्कैर् वा। पर्णवल्कै-
 रिति पर्ण—वल्कैः। वा ऽऽतञ्च्यात्। आतञ्च्यात् सौम्यम्। आतञ्च्यादित्या—तञ्च्यात्। सौम्यम्

तत्। तद् यत्। यत् क्लैः। क्लै राख्वसम्। राख्वसम् तत्। तद् यत्। यत् तण्डुलैः।
तण्डुलैर् वैश्वदेवम्। वैश्वदेवम् तत्। वैश्वदेमिति वैश्व—देवम्। तद् यत्। यदातञ्चनेन। आतञ्च-
नेन मानुषम्। आतञ्चनेनेत्या—तञ्चनेन। मानुषम् तत्। तद् यत्। यद् ददधा। ददधा तत्। तथ
सेन्द्रम्। सेन्द्रम् ददधा। सेन्द्रमिति स—इन्द्रम्। ददधा ऽऽ तनक्ति। आ तनक्ति। तनक्ति सेन्द्र-
त्वाय। ॥ [१८] ॥ सेन्द्रत्वायाग्निहोत्रोच्छेषणम्। सेन्द्रत्वायेति सेन्द्र—त्वाय। अग्निहोत्रोच्छे-
षणमभ्यातनक्ति। अग्निहोत्रोच्छेषणमित्यग्निहोत्र—उच्छेषणम्। अभ्यातनक्ति यज्ञस्य। अभ्या-
तनक्तीत्यभि—आतनक्ति। यज्ञस्य सन्तत्यै। सन्तत्या इन्द्रः। सन्तत्या इति सम्—तत्यै। इन्द्रो
वृत्रम्। वृत्रं हत्वा। हत्वा पराम्। पराम् परावतम्। परावतमगच्छत्। परावतमिति परा-
वतम्। अगच्छदप। अपाराधम्। अराधमिति। इति मन्यमानः। मन्यमानस्तम्। तम् देवताः।
देवताः प्रैषम्। प्रैषमैच्छन्। प्रैषमिति प्र—एषम्। ऐच्छन्थ सः। सो ऽब्रवीत्। अब्रवीत् प्रजा-
पतिः। प्रजापतिर् यः। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। यः प्रथमः। प्रथमो ऽनुविन्दति। अनुवि-
न्दति तस्य। अनुविन्दतीत्यनु—विन्दति। तस्य प्रथमम्। प्रथमम् भागधेयम्। भागधेयमिति।
भागधेयमिति भाग—धेयम्। इति तम्। तम् पितरः। पितरो ऽनु। अन्वविन्दन्। अविन्दन्
तस्मात्। तस्मात् पितृभ्यः। पितृभ्यः पूर्वद्युः। पितृभ्य इति पितृ—भ्यः। पूर्वद्युः क्रियते।
क्रियते सः। सो ऽमावास्याम्। अमावास्याम् प्रति। अमावास्यामित्यमा—वास्याम्। प्रत्या। आ
ऽगच्छत्। अगच्छत् तम्। तम् देवाः। देवा अभि। अभि सम्। समगच्छन्त। अगच्छन्तामा।
अमा वै। वै नः। नोऽद्य। ॥ [१९] ॥ अद्य वसु। वसु वसति। वसतीति। इतीन्द्रः। इन्द्रो हि।
हि देवानाम्। देवानाँवसु। वसु तत्। तदमावास्यायाः। अमावास्याया अमावास्यत्वम्। अमा-
वास्याया इत्यमा—वास्यायाः। अमावास्यत्वम् ब्रह्मवादिनः। अमावास्यत्वमित्यमावास्य-
त्वम्। ब्रह्मवादिनो वदन्ति। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति किन्देवत्यम्। किन्दे-
वत्यं सान्नाय्यम्। किन्देवत्यमिति किम्—देवत्यम्। सान्नाय्यमिति। सान्नाय्यमिति साम्—
नाय्यम्। इति वैश्वदेवम्। वैश्वदेवमिति। वैश्वदेवमिति वैश्व—देवम्। इति ब्रूयात्। ब्रूयाद् विश्वे।
विश्वे हि। हि तत्। तद् देवाः। देवा भागधेयम्। भागधेयमभि। भागधेयमिति भाग—धेयम्।
अभि समगच्छन्त। समगच्छन्तेति। समगच्छन्तेति सम्—अगच्छन्त। इत्यथो। अथो खलु।

अथो इत्यथो॑। खल्वैन्द्रम्। ऐन्द्रमिति॑। इत्येव। एव ब्रूयात्। ब्रूयादिन्द्रम्। इन्द्रव्वाव। वाव ते। ते तत्। तद् भिषज्यन्तः। भिषज्यन्तोऽभि। अभि सम्। समगच्छन्त। अगच्छन्तेति॑। इतीतीति॑॥ ॥ [२०] ॥

(दधि मे जघृष इन्द्रियव्यैर्यमित्यब्रवीदेतदस्मा अवदेयम् तनक्ति नो द्विचत्वारिंशच्च)

॥ ३ ॥

★

ब्रह्मवादिनो वदन्ति। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति सः। स तु। त्वै। वै द्रशपूर्णमासौ। द्रशपूर्णमासौ यजेत। द्रशपूर्णमासाविति द्रश—पूर्णमासौ। यजेत यः। य एनौ। एनौ सेन्द्रौ। सेन्द्रौ यजेत। सेन्द्राविति स—इन्द्रौ। यजेतेति॑। इति वैमृधः। वैमृधः पूर्णमासे। पूर्णमासे ऽनुनिर्वाप्यः। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। अनुनिर्वाप्यो भवति। अनुनिर्वाप्य इत्यनु—निर्वाप्यः। भवति तेन। तेन पूर्णमासः। पूर्णमासः सेन्द्रः। पूर्णमास इति पूर्ण—मासः। सेन्द्र ऐन्द्रम्। सेन्द्र इति स—इन्द्रः। ऐन्द्रम् दधि। दध्यमावास्यायाम्। अमावास्यायाम् तेन। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। तेनामावास्या। अमावास्या सेन्द्रा। अमावास्येत्यमा—वास्या। सेन्द्रा यः। सेन्द्रेति स—इन्द्रा। य एवम्। एवव्विद्वान्। विद्वान् द्रशपूर्णमासौ। द्रशपूर्णमासौ यजते। द्रशपूर्णमासाविति द्रश—पूर्णमासौ। यजते सेन्द्रौ। सेन्द्रावेव। सेन्द्राविति स—इन्द्रौ। एवैनौ। एनौ यजते। यजते श्वःश्वः। श्वःश्वोऽस्मै। श्वःश्व इति श्वः—श्वः। अस्मा ईजानाय। ईजानाय वसीयः। वसीयो भवति। भवति देवाः। देवा वै। वै यत्। यद् यज्ञे। यज्ञे ऽकुर्वत। अकुर्वत तत्। तदसुराः। असुरा अकुर्वत। अकुर्वत ते। ते देवाः। देवा एताम्। एतामिष्टिम्॥ ॥ [२१] ॥ इष्टिमपश्यन्न। अपश्यन्नाग्नावैष्णवम्। आग्नावैष्णवमेकादशकपालम्। आग्नावैष्णवमित्याग्ना—वैष्णवम्। एकादशकपालं सरस्वत्यै। एकादशकपालमित्येकादशकपालम्। सरस्वत्यै चरुम्। चरुं सरस्वते। सरस्वते चरुम्। चरुम् ताम्। ताम् पौर्णमासम्। पौर्णमासं सङ्स्थाप्य। पौर्णमासमिति पौर्ण—मासम्। सङ्स्थाप्यानु। सङ्स्थाप्येति सम्—स्थाप्य। अनु निः। निरवपन्न। अवपन् ततः। ततो देवाः। देवा अभवन्न। अभवन् परा। परा ऽसुराः। असुरा यः। यो भ्रातृव्यवान्। भ्रातृव्यवान् स्यात्। भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्यवान्। स्यात् सः। स पौर्णमासम्। पौर्णमासं सङ्स्थाप्य। पौर्णमासमिति पौर्ण—मासम्।

सङ्स्थाप्यैताम्। सङ्स्थाप्येति सम्—स्थाप्य। एतामिष्टिम्। इष्टिमनु। अनु निः। निर् वपेत्।
वपेत् पौर्णमासेन। पौर्णमासेनैव। पौर्णमासेनेति पौर्ण—मासेन। एव वज्रम्। वज्रम् भ्रातृ-
व्याय। भ्रातृव्याय प्रहृत्य। प्रहृत्याग्नावैष्णवेन। प्रहृत्येति प्र—हृत्य। आग्नावैष्णवेन देवताः।
आग्नावैष्णवेनेत्याग्ना—वैष्णवेन। देवताश्च। च यज्ञम्। यज्ञम् च। च भ्रातृव्यस्य। भ्रातृव्यस्य
वृङ्क्ते। वृङ्क्ते मिथुनान्। मिथुनान् पशून्। पशून् सारस्वताभ्याम्। सारस्वताभ्याँ व्यावत्।
यावदेव। एवास्य। अस्यास्ति। अस्ति तत्। तत् सर्वम्॥ [२२] ॥ सर्ववृङ्क्ते। वृङ्क्ते
पौर्णमासीम्। पौर्णमासीमेव। पौर्णमासीमिति पौर्ण—मासीम्। एव यजेत। यजेत भ्रातृव्यवान्।
भ्रातृव्यवान् न। भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य—वान्। नामावास्याम्। अमावास्यां हत्वा। अमावा-
स्यामित्यमा—वास्याम्। हत्वा भ्रातृव्यम्। भ्रातृव्यम् न। ना। आ प्याययति। प्याययति साक-
म्प्रस्थायीयेन। साकम्प्रस्थायीयेन यजेत। साकम्प्रस्थायीयेनेति साकम्—प्रस्थायीयेन। यजेत
पशुकामः। पशुकामो यस्मै॥ पशुकाम इति पशु—कामः। यस्मै वै। वा अल्पेन। अल्पे-
नाहरन्ति। आहरन्ति न। आहरन्तीत्या—हरन्ति। नात्मना। आत्मना तृप्यति। तृप्यति न।
नान्यस्मै॥ अन्यस्मै ददाति। ददाति यस्मै॥ यस्मै महता। महता तृप्यति। तृप्यत्यात्मना।
आत्मना ददाति। ददात्यन्यस्मै॥ अन्यस्मै महता। महता पूर्णम्। पूर्णं होतव्यम्। होतव्यम्
तृप्तः। तृप्त एव। एवैनम्। एनमिन्द्रः। इन्द्रः प्रजया। प्रजया पशुभिः। प्रजयेति प्र—जया। पशु-
भिस्तर्पयति। पशुभिरिति पशु—भिः। तर्पयति दारुपात्रेण। दारुपात्रेण जुहोति। दारुपात्रेणेति
दारु—पात्रेण। जुहोति न। न हि। हि मृन्मयम्। मृन्मयमाहुतिम्। मृन्मयमिति मृत—मयम्।
आहुतिमानशे। आहुतिमित्या—हुतिम्। आनश औदुम्बरम्। औदुम्बरम् भवति॥ [२३] ॥
भवत्यूर्कः। ऊर्ग्वै। वा उदुम्बरः। उदुम्बर ऊर्कः। ऊर्कः पशवः। पशव ऊर्जा। ऊर्जैव। एवास्यै॥
अस्मा ऊर्जम्। ऊर्जम् पशून्। पशून् अव रुन्धे। रुन्धे न। नागतश्रीः। अगतश्रीर् महेन्द्रम्।
अगतश्रीरित्यगत—श्रीः। महेन्द्रय्यजेत। महेन्द्रमिति महा—इन्द्रम्। यजेत त्रयः। त्रयो वै।
वै गतश्रियः। गतश्रियः शुश्रुवान्। गतश्रिय इति गत—श्रियः। शुश्रुवान् ग्रामणीः। ग्रामणी
राजन्यः। ग्रामणीरिति ग्राम—नीः। राजन्यस्तेषाम्। तेषाम् महेन्द्रः। महेन्द्रो देवता। महेन्द्र
इति महा—इन्द्रः। देवता यः। यो वै। वै स्वाम्। स्वाम् देवताम्। देवतामतियजते। अति-

यजते प्र। अतियजत इत्यति—यजते। प्र स्वायै। स्वायै देवतायै। देवतायै च्यवते। च्यवते न। न पराम्। पराम् प्र। प्राप्नोति। आप्नोति पापीयान्। पापीयान् भवति। भवति सव्वथ्सरम्। सव्वथ्सरमिन्द्रम्। सव्वथ्सरमिति सम्—वथ्सरम्। इन्द्रय्यजेत। यजेत सव्वथ्सरम्। सव्वथ्सरम् हि। सव्वथ्सरमिति सम्—वथ्सरम्। हि व्रतम्। व्रतम् न। नाति। अति स्वा। स्वैव। ॥ [२४] ॥ एवैनम्। एनम् देवता। देवतेज्यमाना। इज्यमाना भूत्यै। भूत्या इन्धे। इन्धे वसीयान्। वसीयान् भवति। भवति सव्वथ्सरस्य। सव्वथ्सरस्य परस्तात्। सव्वथ्सरस्येति सम्—वथ्सरस्य। परस्तादग्नये। अग्नये व्रतपतये। व्रतपतये पुरोडाशम्। व्रतपतय इति व्रत—पतये। पुरोडाशमष्टाकपालम्। अष्टाकपालम् निः। अष्टाकपालमित्यष्टा—कपालम्। निर्वपेत्। वपेथ सव्वथ्सरम्। सव्वथ्सरमेव। सव्वथ्सरमिति सम्—वथ्सरम्। एवैनम्। एनवृत्रम्। वृत्रम् जघ्निवांसम्। जघ्निवांसमग्निः। अग्निर् व्रतपतिः। व्रतपतिर् व्रतम्। व्रतपतिरिति व्रत—पतिः। व्रतमा। आ लम्भयति। लम्भयति ततः। ततो ऽधि। अधि कामम्। कामय्यजेत। यजेतेति यजेत ॥ ॥ [२५] ॥

(एताम् त दौदुम्बरं स्वा त्रिंशच्च)

॥ ४ ॥

★

नासौमयाजी। असौमयाजी सम्। असौमयाजीत्यसौम—याजी। सम् नयेत्। नयेदनागतम्। अनागतवै। अनागतमित्यना—गतम्। वा एतस्य। एतस्य पयः। पयो यः। यो ऽसौमयाजी। असौमयाजी यत्। असौमयाजीत्यसौम—याजी। यदसौमयाजी। असौमयाजी सन्नयेत्। असौमयाजीत्यसौम—याजी। सन्नयेत् परिमोषः। सन्नयेदिति सम्—नयेत्। परिमोष एव। परिमोष इति परि—मोषः। एव सः। सो ऽनृतम्। अनृतम् करोति। करोत्यथो। अथो परा। अथो इत्यथो। परैव। एव सिच्यते। सिच्यते सोमयाजी। सोमयाज्येव। सोमयाजीति सोम—याजी। एव सम्। सम् नयेत्। नयेत् पयः। पयो वै। वै सोमः। सोमः पयः। पयः सान्नाय्यम्। सान्नाय्यम् पयसा। सान्नाय्यमिति साम्—नाय्यम्। पयसैव। एव पयः। पय आत्मन्। आत्मन् धत्ते। धत्ते वि। वि वै। वा एतम्। एतम् प्रजया। प्रजया पशुभिः। प्रजयेति प्र—जया। पशुभिरर्द्धयति। पशुभिरिति पशु—भिः। अर्द्धयति वर्द्धयति। वर्द्धयत्यस्य। अस्य भ्रातृव्यम्।

भ्रातृव्यँयस्य। यस्य हविः। हविर् निरुप्तम्। निरुप्तम् पुरस्तात्। निरुप्तमिति निः—उप्तम्।
 पुरस्ताच्चन्द्रमाः। चन्द्रमा अभि। ॥ [२६] ॥ अभ्युदेति। उदेति त्रेधा। उदेतीत्युत्—एति।
 त्रेधा तण्डुलान्। तण्डुलान्वि। वि भजेत्। भजेद् ये। ये मद्ध्यमाः। मद्ध्यमाः स्युः। स्युस्तान्।
 तानग्रये। अग्रये दात्रे। दात्रे पुरोडाशम्। पुरोडाशमष्टकपालम्। अष्टकपालम् कुर्यात्। अषा-
 कपालमित्यष्टा—कपालम्। कुर्याद् ये। ये स्थविष्ठाः। स्थविष्ठास्तान्। तानिन्द्राय। इन्द्राय
 प्रदात्रे। प्रदात्रे दधन्न। प्रदात्र इति प्र—दात्रे। दधञ्श्चरुम्। चरुय्ये। ये ऽणिष्ठाः। अणिष्ठास्तान्।
 तान्विष्णवे। विष्णवे शिपिविष्टाय। शिपिविष्टाय श्रुते। शिपिविष्टायेति शिपि—विष्टाय। श्रुते
 चरुम्। चरुमग्निः। अग्निरेव। एवास्मै। अस्मै प्रजाम्। प्रजाम् प्रजनयति। प्रजामिति प्र—जाम्।
 प्रजनयति वृद्धाम्। प्रजनयतीति प्र—जनयति। वृद्धामिन्द्रः। इन्द्रः प्र। प्र यच्छति। यच्छति
 यज्ञः। यज्ञो वै। वै विष्णुः। विष्णुः पशवः। पशवः शिपिः। शिपिर् यज्ञे। यज्ञ एव। एव पशुषु।
 पशुषु प्रति। प्रति तिष्ठति। तिष्ठति न। न द्वे। द्वे यजेत। द्वे इति द्वे। ॥ [२७] ॥ यजेत यत्।
 यत् पूर्वया। पूर्वया सम्प्रति। सम्प्रति यजेत। सम्प्रतीति सम्—प्रति। यजेतोत्तरया। उत्तरया
 छम्बट्। उत्तरयेत्युत्—तरया। छम्बट् कुर्यात्। कुर्याद् यत्। यदुत्तरया। उत्तरया सम्प्रति।
 उत्तरयेत्युत्—तरया। सम्प्रति यजेत। सम्प्रतीति सम्—प्रति। यजेत पूर्वया। पूर्वया छम्बट्।
 छम्बट् कुर्यात्। कुर्यान् न। नेष्टिः। इष्टिर् भवति। भवति न। न यज्ञः। यज्ञस्तत्। तदनु।
 अनु ह्रीतमुखी। ह्रीतमुख्यपगल्भः। ह्रीतमुखीति ह्रीत—मुखी। अपगल्भो जायते। अपगल्भ
 इत्यप—गल्भः। जायत एकाम्। एकामेव। एव यजेत। यजेत प्रगल्भः। प्रगल्भोऽस्य। प्रगल्भ
 इति प्र—गल्भः। अस्य जायते। जायतेऽनादृत्य। अनादृत्य तत्। अनादृत्येत्यना—दृत्य। तद्
 द्वे। द्वे एव। द्वे इति द्वे। एव यजेत। यजेत यज्ञमुखम्। यज्ञमुखमेव। यज्ञमुखमिति यज्ञ—
 मुखम्। एव पूर्वया। पूर्वया ऽऽलभते। आलभते यजते। आलभत इत्या—लभते। यजत उत्त-
 रया। उत्तरया देवताः। उत्तरयेत्युत्—तरया। देवता एव। एव पूर्वया। पूर्वया ऽवरुन्धे। अव-
 रुन्ध इन्द्रियम्। अवरुन्ध इत्यव—रुन्धे। इन्द्रियमुत्तरया। उत्तरया देवलोकम्। उत्तरयेत्युत्—
 तरया। देवलोकमेव। देवलोकमिति देव—लोकम्। एव पूर्वया। ॥ [२८] ॥ पूर्वया ऽभिज-
 यति। अभिजयति मनुष्यलोकम्। अभिजयतीत्यभि—जयति। मनुष्यलोकमुत्तरया। मनुष्य-

लो॒कमि॒ति मनु॒ष्य—लो॒कम् । उत्त॑र॒या भू॒यसः । उत्त॑र॒येत्यु॒त्—त॒र॒या । भू॒यसो यज्ञ॑क्र॒तून् । य॒ज्ञ-
क्र॒तून्प । य॒ज्ञक्र॒तूनि॒ति य॒ज्ञ—क्र॒तून् । उपै॑ति । ए॒त्येषा । ए॒षा वै । वै सु॒मनाः । सु॒मना॒ नाम ।
सु॒मना॒ इति॑ सु—मनाः । नामेष्टिः । इष्टि॑र् यम् । यम॑द्य । अ॒द्येजा॒नम् । ई॒जा॒नम् प॒श्चात् । प॒श्चा-
च्च॒न्द्रमाः । च॒न्द्रमा॑ अ॒भि । अ॒भ्युदे॑ति । उ॒देत्य॑स्मिन्न । उ॒देती॑त्यु॒त्—ए॒ति । अ॒स्मिन्ने॒व । ए॒वास्मै॑ ।
अ॒स्मै लो॒के । लो॒के ऽर्द्ध॑कम् । अ॒र्द्धक॑म् भवति । भ॒वति॑ दा॒रुषा॑यण॒यज्ञे॑न । दा॒रुषा॑यण॒यज्ञे॑न
सु॒वर्ग॑का॒मः । दा॒रुषा॑यण॒यज्ञे॑नेति॑ दा॒रुषा॑यण—य॒ज्ञेन॑ । सु॒वर्ग॑का॒मो यजे॑त । सु॒वर्ग॑का॒म इति॑
सु॒वर्ग—का॒मः । य॒जेत॑ पूर्ण॑मा॒से । पूर्ण॑मा॒से सम् । पूर्ण॑मा॒स इति॑ पूर्ण—मा॒से । सम् न॑येत् । न॒येन्
मै॒त्राव॑रु॒ण्या । मै॒त्राव॑रु॒ण्या ऽऽमि॑रु॒षया । मै॒त्राव॑रु॒ण्येति॑ मै॒त्रा—व॑रु॒ण्या । आ॒मि॒रुष॑या ऽमा॒वा-
स्या॑याम् । अ॒मा॒वा॒स्याया॑य्यजे॑त । अ॒मा॒वा॒स्याया॑मि॒त्यमा—वा॒स्याया॑म् । य॒जेत॑ पूर्ण॑मा॒से । पूर्ण॑-
मा॒से वै । पूर्ण॑मा॒स इति॑ पूर्ण—मा॒से । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑ः सु॒तः । सु॒तस्तेषा॑म् । तेषा॑मे॒तम् ।
ए॒तम॑र्द्धमा॒सम् । अ॒र्द्धमा॑सम् प्र॒सुतः । अ॒र्द्धमा॑समि॒त्यर्द्ध—मा॑सम् । प्र॒सुत॑स्तेषा॑म् । प्र॒सुत॑ इति॑
प्र—सु॒तः । तेषा॑म् मै॒त्राव॑रु॒णी । मै॒त्राव॑रु॒णी व॒शा । मै॒त्राव॑रु॒णीति॑ मै॒त्रा—व॑रु॒णी । व॒शाऽमा॒वा-
स्या॑याम् । अ॒मा॒वा॒स्यायाम॑नू॒बन्ध्या॑ । अ॒मा॒वा॒स्याया॑मि॒त्यमा—वा॒स्याया॑म् । अ॒नू॒बन्ध्या॑ यत् ।
अ॒नू॒बन्ध॑येत्य॒नु—ब॒न्ध्या॑ । यत् पूर्वे॑द्युः । ॥ [२९] ॥ पूर्वे॑द्युर् यज॑ते । यज॑ते वे॒दिम् । वे॒दि-
मे॒व । ए॒व तत् । तत् क॑रोति । क॒रोति॑ यत् । यद् व॒थ्सान् । व॒थ्सान्पा॑क॒रोति॑ । अ॒पा॒क॒रोति॑
स॒दोह॑वि॒र्द्धा॒ने । अ॒पा॒क॒रोरी॑त्य॒प—आ॑क॒रोति॑ । स॒दोह॑वि॒र्द्धा॒ने ए॒व । स॒दोह॑वि॒र्द्धा॒ने इति॑ स॒दः—
ह॒वि॒र्द्धा॒ने । ए॒व सम् । सम् मि॑नोति । मि॒नोति॑ यत् । यद् यज॑ते । यज॑ते दे॒वैः । दे॒वैरे॒व । ए॒व
सु॒त्याम् । सु॒त्याः सम् । सम् पा॑दयति । पा॒दय॑ति सः । स ए॒तम् । ए॒तम॑र्द्धमा॒सम् । अ॒र्द्धमा॑सः
स॒धमा॑दम् । अ॒र्द्धमा॑समि॒त्यर्द्ध—मा॑सम् । स॒धमा॑दम् दे॒वैः । स॒धमा॑दमि॒ति स॒ध—मा॑दम् । दे॒वैः
सोम॑म् । सोम॑म् पि॒बति॑ । पि॒बति॑ यत् । यन् मै॒त्राव॑रु॒ण्या । मै॒त्राव॑रु॒ण्या ऽऽमि॑रु॒षया । मै॒त्राव॑-
रु॒ण्येति॑ मै॒त्रा—व॑रु॒ण्या । आ॒मि॒रुष॑या ऽमा॒वा॒स्याया॑म् । अ॒मा॒वा॒स्याया॑य्यज॑ते । अ॒मा॒वा॒स्याया॑-
मि॒त्यमा—वा॒स्याया॑म् । यज॑ते या । यै॒व । ए॒वासौ । अ॒सौ दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑व् व॒शा । व॒शाऽनू॒-
बन्ध्या॑ । अ॒नू॒बन्ध्या॑ सो । अ॒नू॒बन्ध॑येत्य॒नु—ब॒न्ध्या॑ । सो ए॒व । सो इति॑ सो । ए॒वैषा । ए॒षैत॑स्य ।
ए॒तस्य॑ सा॒रुषा॑त् । सा॒रुषा॑द् वै । सा॒रुषा॑दिति॑ स—अ॒रुषा॑त् । वा ए॒षः । ए॒ष दे॒वान् । दे॒वान्-

भ्यारोहति। अ॒भ्यारोह॑ति॒ यः। अ॒भ्यारोह॑तीत्य॒भि—आ॒रोह॑ति। य ए॒षाम्। ए॒षा॒य्य॒ज्ञम्। य॒ज्ञ-
म॒भ्यारोह॑ति। ॥ [३०] ॥ अ॒भ्यारोह॑ति॒ यथा॑। अ॒भ्यारोह॑तीत्य॒भि—आ॒रोह॑ति। यथा॒ खलु॑।
खलु॒ वै। वै श्रे॒यान्। श्रे॒यान॒भ्यारूढः॑। अ॒भ्यारूढः॑ का॒मय॑ते। अ॒भ्यारूढ॑ इत्य॒भि—आ॒रूढः॑।
का॒मय॑ते॒ तथा॑। तथा॑ करोति। क॒रोति॒ यदि॑। यद्य॒ववि॑च्छति। अ॒ववि॑च्छति॒ पापी॑यान्। अ॒ववि॑-
च्छ॒तीत्य॒व—वि॑च्छति। पापी॑यान् भवति। भ॒वति॒ यदि॑। यदि॒ न। ना॒ववि॑च्छति। अ॒ववि॑च्छति
स॒दृङ्ङ्। अ॒ववि॑च्छ॒तीत्य॒व—वि॑च्छति। स॒दृङ् व्या॒वृत्ता॑मः। स॒दृङ्ङि॑ति स—दृङ्ङ्। व्या॒वृ-
त्ता॑म ए॒तेन॑। व्या॒वृत्ता॑म इति॒ व्या॒वृत्—का॒मः। ए॒तेन॑ य॒ज्ञेन॑। य॒ज्ञेन॑ यजेत। य॒जेत॒ र्षुर॑प॒विः।
र॒षुर॑प॒वि॒रि॒ति॒ र॒षुर—प॒विः। ह्ये॒षः। ए॒ष य॒ज्ञः। य॒ज्ञ स्ता॒जक्। ता॒जक् पु॒ण्यः।
पु॒ण्यो वा। वा भ॒वति॒। भ॒वति॒ प्र। प्र वा॑। वा मी॒यते॒। मी॒यते॒ तस्य॑। तस्यै॒तत्। ए॒तद् व्र॒तम्।
व्र॒तम् न। ना॒नृत॑म्। अ॒नृत॑त॒व्वदे॑त्। व॒देन् न। न मा॒सम्। मा॒सम॑श्जीयात्। अ॒श्जी॒यान् न।
न स्त्रि॒यम्। स्त्रि॒यमु॑प॒। उ॒पे॒यात्। इ॒यान् न। ना॒स्य॑। अ॒स्य प॒ल्पू॒लने॑न। प॒ल्पू॒लने॑न वा॒सः। वा॒सः
प॒ल्पू॒लये॑युः। प॒ल्पू॒लये॑युरे॒तत्। ए॒तद्धि॑। हि दे॒वाः। दे॒वाः सर्व॑म्। सर्व॑म् न। न कु॒र्वन्ति॑। कु॒र्व-
न्तीति॑ कु॒र्वन्ति॑ ॥ ॥ [३१] ॥

(चन्द्रमा द्वे देवलोकमेव यद् यज्ञम् पल्पूलयेयुः षट् च)

॥ ५ ॥

ए॒ष वै। वै दे॒वर॒थः। दे॒वर॒थो य॑त्। दे॒वर॒थ इति॑ दे॒व—र॒थः। यद् द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सौ। द॒र्श॒-
पूर्ण॑मा॒सौ यः। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति॒ द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यो द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सौ। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सा-
वि॒ष्ट्वा। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति॒ द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। इ॒ष्ट्वा सोमे॑न। सोमे॑न॒ यज॑ते। यज॑ते र॒थ-
स्प॑ष्टे। र॒थस्प॑ष्ट ए॒व। र॒थस्प॑ष्ट इति॒ र॒थ—स्प॑ष्टे। ए॒वाव॑साने॑। अ॒वसाने॑ वरे॑। अ॒वसान॑ इत्य॒व—
साने॑। वरे॑ दे॒वाना॑म्। दे॒वाना॑म॒व। अ॒व स्य॑ति। स्य॒त्ये॒तानि॑। ए॒तानि॑ वै। वा अ॒ङ्गाप॑रू॒षि।
अ॒ङ्गाप॑रू॒षि स॒व्व॒थ्स॑रस्य॑। अ॒ङ्गाप॑रू॒षीत्य॑ङ्गा॑—प॒रू॒षि। स॒व्व॒थ्स॑रस्य॑ यत्। स॒व्व॒-
थ्स॑रस्येति॒ सम्—व॒थ्स॑रस्य॑। यद् द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सौ। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सौ यः। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति॒
द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। य ए॒वम्। ए॒व॒व्वि॒द्वान्। वि॒द्वान् द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सौ। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते।
द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति॒ द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑तेऽङ्गाप॑रू॒षि। अ॒ङ्गाप॑रू॒ष्ये॒व। अ॒ङ्गाप॑-

रू॒षीत्यङ्गा॑—परू॒षि । ए॒व स॒व्व॒थ्स॒रस्य॑ । स॒व्व॒थ्स॒रस्य॑ प्र॒ति । स॒व्व॒थ्स॒रस्येति॑ स॒म्—व॒थ्स॒रस्य॑ । प्र॒ति द॒धाति॑ । द॒धात्ये॒ते । ए॒ते वै । ए॒ते इत्ये॒ते । वै स॒व्व॒थ्स॒रस्य॑ । स॒व्व॒थ्स॒रस्य॑ च॒रव्षु॑षी । स॒व्व॒थ्स॒रस्येति॑ स॒म्—व॒थ्स॒रस्य॑ । च॒रव्षु॑षी यत् । च॒रव्षु॑षी इति॑ च॒रव्षु॑षी । यद् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यः । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । य ए॒वम् । ए॒वव्वि॑द्वान् । वि॒द्वान् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । यज॑ते ताभ्या॑म् । ताभ्या॑मे॒व । ए॒व सु॒वर्ग॑म् । सु॒वर्ग॑ल्लो॒कम् । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः—ग॒म् । लो॒कम॑नु । अनु प॒श्यति॑ । प॒श्यत्ये॒षा । ॥ [३२] ॥ ए॒षा वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑व्वि॒क्रान्तिः॑ । वि॒क्रान्ति॑र् यत् । वि॒क्रान्ति॑रिति॑ वि—क्रान्तिः॑ । यद् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यः । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । य ए॒वम् । ए॒वव्वि॑द्वान् । वि॒द्वान् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । यज॑ते दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मे॒व । ए॒व वि॒क्रान्ति॑म् । वि॒क्रान्ति॑मनु । वि॒क्रान्ति॑मि॒ति वि—क्रान्ति॑म् । अनु वि । वि क्र॑मते । क्र॒म॒त ए॒षः । ए॒ष वै । वै दे॒व॒यानः॑ । दे॒व॒यानः॑ पन्थाः॑ । दे॒व॒यान॑ इति॑ दे॒व—यानः॑ । पन्था॑ यत् । यद् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यः । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । य ए॒वम् । ए॒वव्वि॑द्वान् । वि॒द्वान् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । यज॑ते यः । य ए॒व । ए॒व दे॒व॒यानः॑ । दे॒व॒यानः॑ पन्थाः॑ । दे॒व॒यान॑ इति॑ दे॒व—यानः॑ । पन्था॑स्तम् । त॒स्मा॒रो॒हति॑ । स॒मा॒रो॒हत्ये॒तौ । स॒मा॒रो॒हतीति॑ स॒म्—आ॒रो॒हति॑ । ए॒तौ वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑स् ह॒री । ह॒री यत् । ह॒री इति॑ ह॒री । यद् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यः । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । य ए॒वम् । ए॒वव्वि॑द्वान् । वि॒द्वान् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । यज॑ते यौ । या॒वे॒व । ए॒व दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑स् ह॒री । ह॒री ताभ्या॑म् । ह॒री इति॑ ह॒री । ताभ्या॑मे॒व । ॥ [३३] ॥ ए॒वैभ्यः॑ । ए॒भ्यो ह॒व्यम् । ह॒व्यव्वि॑हति । व॒ह॒त्ये॒तत् । ए॒तद् वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मा॒स्यम् । आ॒स्य॑य्यत् । यद् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यः । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । य ए॒वम् । ए॒वव्वि॑द्वान् । वि॒द्वान् द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते । द॒र्शपूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ । यज॑ते सा॒ख्यात् । सा॒ख्यादे॒व । सा॒ख्यादि॑ति॑ स—अ॒ख्यात् । ए॒व दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मा॒स्ये । आ॒स्ये जु॒होति॑ । जु॒हो-

त्येषः । एष वै । वै हविर्द्धानी । हविर्द्धानी यः । हविर्द्धानीति हविः—धानी । यो द्रश्शपूर्णमास-
याजी । द्रश्शपूर्णमासयाजी सायम्प्रातः । द्रश्शपूर्णमासयाजीति द्रश्शपूर्णमास—याजी । साय-
म्प्रातरग्निहोत्रम् । सायम्प्रातरिति सायम्—प्रातः । अग्निहोत्रम् जुहोति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-
होत्रम् । जुहोति यजते । यजते द्रश्शपूर्णमासौ । द्रश्शपूर्णमासावहरहः । द्रश्शपूर्णमासाविति
द्रश्श—पूर्णमासौ । अहरहरहविर्द्धानिनाम् । अहरहरित्यहः—अहः । हविर्द्धानिनां सुतः ।
हविर्द्धानिनामिति हविः—धानिनाम् । सुतो यः । य एवम् । एवञ्चिद्वान् । विद्वान् द्रश्शपूर्ण-
मासौ । द्रश्शपूर्णमासौ यजते । द्रश्शपूर्णमासाविति द्रश्श—पूर्णमासौ । यजते हविर्द्धानी । हवि-
र्द्धान्यस्मि । हविर्द्धानीति हविः—धानी । अस्मीति । इति सर्वम् । सर्वमेव । एवास्य । अस्य
बर्हिष्यम् । बर्हिष्यम् दत्तम् । दत्तम् भवति । भवति देवाः । देवा वै । वा अहः । अहर् यज्ञियम् ।
॥ [३४] ॥ यज्ञियम् न । नाविन्दन्न । अविन्दन् ते । ते द्रश्शपूर्णमासौ । द्रश्शपूर्णमासाव-
पुनन्न । द्रश्शपूर्णमासाविति द्रश्श—पूर्णमासौ । अपुनन् तौ । तौ वै । वा एतौ । एतौ पूतौ । पूतौ
मेद्ध्यौ । मेद्ध्यौ यत् । यद् द्रश्शपूर्णमासौ । द्रश्शपूर्णमासौ यः । द्रश्शपूर्णमासाविति द्रश्श—
पूर्णमासौ । य एवम् । एवञ्चिद्वान् । विद्वान् द्रश्शपूर्णमासौ । द्रश्शपूर्णमासौ यजते । द्रश्शपूर्ण-
मासाविति द्रश्श—पूर्णमासौ । यजते पूतौ । पूतावेव । एवैनौ । एनौ मेद्ध्यौ । मेद्ध्यौ यजते ।
यजते न । नामावास्यायाम् । अमावास्यायाम् च । अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम् । च
पौर्णमास्याम् । पौर्णमास्याम् च । पौर्णमास्यामिति पौर्ण—मास्याम् । च स्त्रियम् । स्त्रियमुप ।
उपेयात् । इयाद् यत् । यदुपेयात् । उपेयान् निरिन्द्रियः । उपेयादित्युप—इयात् । निरिन्द्रियः
स्यात् । निरिन्द्रिय इति निः—इन्द्रियः । स्याथ् सोमस्य । सोमस्य वै । वै राज्ञः । राज्ञो ऽर्द्धमा-
सस्य । अर्द्धमासस्य रात्रयः । अर्द्धमासस्येत्यर्द्ध—मासस्य । रात्रयः पत्नयः । पत्नय आसन्न ।
आसन् तासाम् । तासाममावास्याम् । अमावास्याम् च । अमावास्यामित्यमा—वास्याम् । च
पौर्णमासीम् । पौर्णमासीम् च । पौर्णमासीमिति पौर्ण—मासीम् । च न । नोप । उपैत् । ऐत्
ते । ॥ [३५] ॥ ते एनम् । ते इति ते । एनमभि । अभि सम् । समनह्येताम् । अनह्येताम्
तम् । तय्यख्भः । यख्भ आर्च्छत् । आर्च्छद् राजानम् । राजानय्यख्भः । यख्भ आरत् ।
आरदिति । इति तत् । तद् राजयख्भस्य । राजयख्भस्य जन्म । राजयख्भस्येति राज—

य॒रु॒ष्मस्य॑ । जन्म॒ यत् । यत् पापी॑यान् । पापी॑यान॒भ॒वत् । अ॒भ॒वत् तत् । तत् पा॑पय॒रु॒ष्मस्य॑ ।
 पा॒पय॒रु॒ष्मस्य॑ यत् । पा॒पय॒रु॒ष्मस्येति॑ पा॒प—य॒रु॒ष्मस्य॑ । य॒ज्जा॒याभ्या॑म् । जा॒याभ्या॑मवि॒न्दत् ।
 अवि॒न्दत् तत् । त॒ज्जा॒येन्य॑स्य । जा॒येन्य॑स्य यः । य ए॒वम् । ए॒वमे॒तेषा॑म् । ए॒तेषा॑य्य॒रु॒ष्माणा॑म् ।
 य॒रु॒ष्माणा॑म् जन्म॑ । जन्म॒ वेद॑ । वेद॒ न । नैन॑म् । ए॒नमे॒ते । ए॒ते य॒रु॒ष्माः । य॒रु॒ष्मा वि॒न्दन्ति॑ ।
 वि॒न्दन्ति॑ सः । स ए॒ते । ए॒ते ए॒व । ए॒ते इत्ये॒ते । ए॒व न॑म॒स्यन्न॑ । न॒म॒स्यन्न॑प । उपा॑धावत् । अ॒धा॒वत्
 ते । ते अ॒ब्रू॒ताम् । ते इति॑ ते । अ॒ब्रू॒ता॒व्वर॑म् । वर॑व्वृणाव॒है । वृ॒णा॒व॒हा आ॒वम् । आ॒वम् दे॒वाना॑म् ।
 दे॒वाना॑म् भा॒ग॒धे । भा॒ग॒धे अ॒साव॑ । भा॒ग॒धे इति॑ भा॒ग—धे । अ॒सा॒वा॒वत् ॥ [३६] ॥ आ॒व॒
 दधि॑ । अधि॑ दे॒वाः । दे॒वा इ॒ज्या॑न्तै । इ॒ज्या॑न्ता इति॑ । इति॑ तस्मा॑त् । तस्मा॑त् स॒दृशी॑नाम् । स॒दृ॒
 शी॒ना॒ रात्री॑णाम् । रात्री॑णाम॒मावा॑स्यायाम् । अ॒मा॒वा॒स्यायाम् च । अ॒मा॒वा॒स्याया॑मित्य॒मा—
 वा॑स्यायाम् । च पौ॒र्ण॒मा॒स्याम् । पौ॒र्ण॒मा॒स्याम् च । पौ॒र्ण॒मा॒स्यामिति॑ पौ॒र्ण—मा॒स्याम् । च दे॒वाः ।
 दे॒वा इ॒ज्यन्ते॑ । इ॒ज्यन्ते॑ ए॒ते । ए॒ते हि । ए॒ते इत्ये॒ते । हि दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑म् भा॒ग॒धे । भा॒ग॒धे
 भा॒ग॒धाः । भा॒ग॒धे इति॑ भा॒ग—धे । भा॒ग॒धा अ॒स्मै । भा॒ग॒धा इति॑ भा॒ग—धाः । अ॒स्मै म॒नुष्या॑ः ।
 म॒नुष्या॑ भवन्ति॑ । भ॒वन्ति॑ यः । य ए॒वम् । ए॒वव्वे॒द । वेद॑ भू॒तानि॑ । भू॒तानि॑ र॒षुध॑म् । र॒षुध॑—
 म॒घ्नन् । अ॒घ्नन्त् स॒द्यः । स॒द्यो म॒नुष्या॑ः । म॒नुष्या॑ अ॒र्द्धमा॑से । अ॒र्द्धमा॑से दे॒वाः । अ॒र्द्धमा॑स
 इत्य॒र्द्ध—मा॑से । दे॒वा मा॑सि । मा॑सि पि॒तरः॑ । पि॒तरः॑ स॒व्वथ्स॑रे । स॒व्वथ्स॑रे वन॒स्पत॑यः । स॒व्व॒
 थ्स॑र इति॑ स॒म—व॒थ्स॑रे । वन॒स्पत॑यस्तस्मा॑त् । तस्मा॑द॒हर॑हः । अ॒हर॑हरु म॒नुष्या॑ः । अ॒हर॑ह—
 रित्य॑हः—अ॒हः । म॒नुष्या॑ अ॒शन॑म् । अ॒शन॑मिच्छन्ते । इच्छन्ते ऽर्द्धमा॑से । अ॒र्द्धमा॑से दे॒वाः ।
 अ॒र्द्धमा॑स इत्य॒र्द्ध—मा॑से । दे॒वा इ॒ज्यन्ते॑ । इ॒ज्यन्ते॑ मा॑सि । मा॑सि पि॒तृभ्यः॑ । पि॒तृभ्यः॑ क्रियते॑ ।
 पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ—भ्यः॑ । क्रियते॑ स॒व्वथ्स॑रे । स॒व्वथ्स॑रे वन॒स्पत॑यः । स॒व्वथ्स॑र इति॑ स॒म—
 व॒थ्स॑रे । वन॒स्पत॑यः फल॑म् । फल॑म् गृह्णन्ति॑ । गृह्णन्ति॑ यः । य ए॒वम् । ए॒वव्वे॒द । वेद॑ हन्ति॑ ।
 हन्ति॑ र॒षुध॑म् । र॒षुध॑म् भ्रातृ॒व्यम् । भ्रातृ॒व्यमिति॑ भ्रातृ॒व्यम् ॥ [३७] ॥

(पश्यति ताभ्या मह रै दसाव फलं सप्त च)

॥ ६ ॥

दे॒वा वै । वै न । न॒र्चि । ऋ॒चि न । न यजु॑षि । यजु॑ष्यश्रयन्त । अ॒श्रय॑न्त ते । ते सा॒मन् । सा॒म॒न्ने॒व । ए॒वाश्र॑यन्त । अ॒श्रय॑न्त हि॒म् । हि॒म् क॑रोति । क॒रोति॑ सा॒म । सा॒मै॒व । ए॒वाकः॑ । अ॒करु॑हिम् । हि॒म् क॑रोति । क॒रोति॑ यत्र । यत्रै॒व । ए॒व दे॒वाः । दे॒वा अ॑श्रयन्त । अ॒श्रय॑न्त ततः॑ । तत॑ ए॒व । ए॒वैनान् । ए॒नान् प्र । प्र यु॑ङ्क्ते । यु॒ङ्क्ते हि॒म् । हि॒म् क॑रोति । क॒रोति॑ वा॒चः । वा॒च ए॒व । ए॒वैषः॑ । ए॒ष यो॑गः । यो॒गो हि॒म् । हि॒म् क॑रोति । क॒रोति॑ प्र॒जाः । प्र॒जा ए॒व । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । ए॒व तत् । तद् यज॑मानः । यज॑मानः सृजते । सृज॑ते त्रिः । त्रिः प्र॑थमाम् । प्र॑थमामनु । अन्वा॑ह । आ॒ह त्रिः । त्रिरु॑त्तमाम् । उ॒त्तमा॑य्यज्ञस्य । उ॒त्तमा॑मित्यु॒त—त॒माम् । य॒ज्ञस्यै॒व । ए॒व तत् । तद् ब॑रुसम् । ब॒रुसम् न॑हति । ॥ [३८] ॥ न॒ह्यत्य॑प्र॒स्त्र॒साय॑ । अ॒प्र॒स्त्र॒साय॑ सन्त॑तम् । अ॒प्र॒स्त्र॒साये॑त्यप्र—स्त्र॒साय॑ । सन्त॑तमनु । सन्त॑तमिति॒ सम्—त॒तम् । अन्वा॑ह । आ॒ह प्रा॑णानाम् । प्रा॑णानाम॒न्नाद्य॑स्य । प्रा॑णानामिति॒ प्र—अ॒नाना॑म् । अ॒न्नाद्य॑स्य सन्त॑त्यै । अ॒न्नाद्य॑स्येत्यन्न—अद्य॑स्य । सन्त॑त्या अथो॑ । सन्त॑त्या इति॒ सम्—त॒त्यै । अथो॑ र॒ख्वसाम् । अथो॑ इत्यथो॑ । र॒ख्वसाम॑प॒हत्यै॑ । अ॒प॒हत्यै॑ राथ॑न्तरीम् । अ॒प॒हत्या॑ इत्यप॑—ह॒त्यै । राथ॑न्तरीम् प्र॑थमाम् । राथ॑न्तरीमिति॒ राथ॑म्—त॒रीम् । प्र॑थमामनु । अन्वा॑ह । आ॒ह राथ॑न्तरः । राथ॑न्तरो वै । राथ॑न्तर इति॒ राथ॑म्—त॒रः । वा अ॒यम् । अ॒यल्लो॑कः । लो॒क इ॒मम् । इ॒ममे॒व । ए॒व लो॒कम् । लो॒कम॑भि । अ॒भि ज॑यति । ज॒यति॑ त्रिः । त्रि॒र्वि । वि गृ॑ह्णाति । गृ॒ह्णाति॑ त्रयः । त्रय॑ इ॒मे । इ॒मे लो॒काः । लो॒का इ॒मान् । इ॒माने॒व । ए॒व लो॒कान् । लो॒कान॑भि । अ॒भि ज॑यति । ज॒यति॑ बा॒रुह॑तीम् । बा॒रुह॑तीमु॒त्तमा॑म् । उ॒त्तमा॑मनु । उ॒त्तमा॑मित्यु॒त—त॒माम् । अन्वा॑ह । आ॒ह बा॒रुह॑तः । बा॒रुह॑तो वै । वा अ॒सौ । अ॒सौ लो॒कः । लो॒कोऽमु॑म् । अ॒मुमे॒व । ए॒व लो॒कम् । लो॒कम॑भि । अ॒भि ज॑यति । ज॒यति॑ प्र । प्र वः॑ । वो वा॒जाः । ॥ [३९] ॥ वा॒जा इति॑ । इत्यनि॑रुक्ताम् । अनि॑रुक्ताम् प्राजा॒पत्या॑म् । अनि॑रुक्तामित्यनिः—उ॒क्ताम् । प्रा॒जाप॑त्यामनु । प्रा॒जाप॑त्यामिति॒ प्राजा—प॑त्याम् । अन्वा॑ह । आ॒ह य॒ज्ञः । य॒ज्ञो वै । वै प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिर् य॒ज्ञम् । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्रजा—प॑तिः । य॒ज्ञमे॒व । ए॒व प्र॒जाप॑तिम् । प्र॒जाप॑ति मा । प्र॒जाप॑तिमिति॒ प्रजा—प॑तिम् । आ र॑भते । र॒भते॑ प्र । प्र वः॑ । वो वा॒जाः । वा॒जा इति॑ । इत्यनु॑ । अन्वा॑ह । आ॒हान्न॑म् । अ॒न्नवै॑ । वै वा॒जः । वा॒जोऽन्न॑म् । अ॒न्नमे॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे प्र । प्र वः॑ । वो वा॒जाः । वा॒जा इति॑ । इत्यनु॑ । अन्वा॑ह । आ॒ह तस्मा॑त् । तस्मा॑त् प्रा॒चीन॑म् । प्रा॒चीन॑र॒ेतः॑ । रेतो॑

धीयते। धीयते ऽग्ने॑। अ॒ग्न आ॑। आ या॑हि। या॒हि वी॒तये॑। वी॒तय॑ इति॑। इत्या॑ह। आ॒ह तस्मा॑त्।
तस्मा॑त् प्र॒तीचीः॑। प्र॒तीचीः॑ प्र॒जाः। प्र॒जा जा॑यन्ते। प्र॒जा इति॑ प्र—जाः। जा॒यन्ते प्र। प्र वः॑।
वो वाजाः॑। वाजा॑ इति॑। ॥ [४०] ॥ इत्यनु॑। अन्वा॑ह। आ॒ह मासाः॑। मासा॑ वै। वै वाजाः॑।
वाजा॑ अ॒र्द्धमा॑साः। अ॒र्द्धमा॑सा अ॒भिद्य॑वः। अ॒र्द्धमा॑सा इत्य॒र्द्ध—मा॑साः। अ॒भिद्य॑वो दे॒वाः।
अ॒भिद्य॑व इत्य॒भि—द्य॑वः। दे॒वा ह॒विष्म॑न्तः। ह॒विष्म॑न्तो गौः। गौर् घृ॒ताची॑। घृ॒ताची॑ य॒ज्ञः।
य॒ज्ञो दे॒वान्। दे॒वान् जि॒गाति॑। जि॒गाति॑ यज॑मानः। यज॑मानः सु॒म्रयुः॑। सु॒म्रयु॑रिदम्। सु॒म्रयु॑रिति॑
सु॒म्र—युः॑। इ॒दम॑सि। अ॒सीद॑म्। इ॒दम॑सि। असी॑ति। इत्ये॒व। ए॒व य॒ज्ञस्य॑। य॒ज्ञस्य॑ प्रि॒यम्।
प्रि॒यम् धाम॑। धामा॑व। अ॒व रु॒न्धे। रु॒न्धे यम्। यम् का॒मये॑त। का॒मये॑त॒ सर्व॑म्। सर्व॑मायुः।
आयु॑रियात्। इ॒यादि॑ति। इति॑ प्र। प्र वः॑। वो वाजाः॑। वाजा॑ इति॑। इति॑ तस्य॑। तस्या॒नूच्य॑। अ॒नू॒॒च्याग्ने॑। अ॒नूच्ये॑त्यनु—उच्य॑। अ॒ग्न आ॑। आ या॑हि। या॒हि वी॒तये॑। वी॒तय॑ इति॑। इति॑ सन्त॑तम्।
सन्त॑तमुत्त॑रम्। सन्त॑तमिति॑ सम्—त॒तम्। उत्त॑रम॒र्द्धर्च॑म्। उत्त॑रमित्यु॒त्—त॒रम्। अ॒र्द्धर्च॑मा।
अ॒र्द्धर्च॑मित्य॒र्द्ध—ऋ॒चम्। आ ल॒भेत॑। ल॒भेत॑ प्रा॒णेन॑। ॥ [४१] ॥ प्रा॒णेनै॒व। प्रा॒णेने॒ति प्र—
अ॒नेन॑। ए॒वास्य॑। अ॒स्यापा॑नम्। अ॒पा॒नम् दा॑धार। अ॒पा॒नमित्य॑प—अ॒नम्। दा॑धार॒ सर्व॑म्। सर्व॒॒॑मायुः॑।
आयु॑रिति॑। ए॒ति यः॑। यो वै। वा अ॒र॒न्निम्। अ॒र॒न्निः सा॒मिधे॑नीनाम्। सा॒मिधे॑नीना॒व्वेद॑।
सा॒मिधे॑नीनामिति॑ साम्—इ॒धेनी॑नाम्। वेदा॑र॒त्नौ। अ॒र॒त्नावे॑व। ए॒व भ्रातृ॑व्यम्। भ्रातृ॑व्यम् कुरु॑ते।
कुरु॑ते ऽ॒र्द्धर्चौ॑। अ॒र्द्धर्चौ॑ सम्। अ॒र्द्धर्चा॑वित्य॒र्द्ध—ऋ॒चौ। सम् द॑धाति। द॒धात्ये॑षः। ए॒ष वै। वा
अ॒र॒न्निः। अ॒र॒न्निः सा॒मिधे॑नीनाम्। सा॒मिधे॑नीना॒य्यः॑। सा॒मिधे॑नीनामिति॑ साम्—इ॒धेनी॑नाम्। य
ए॒वम्। ए॒व॒व्वेद॑। वेदा॑र॒त्नौ। अ॒र॒त्नावे॑व। ए॒व भ्रातृ॑व्यम्। भ्रातृ॑व्यम् कुरु॑ते। कुरु॑त ऋ॒षेर्ऋ॒षेः।
ऋ॒षेर्ऋ॒षेर्वै। ऋ॒षेर्ऋ॒षेरित्य॑षैः—ऋ॒षेः। वा ए॒ताः। ए॒ता निर्मि॑ताः। निर्मि॑ता यत्। निर्मि॑ता
इति॑ निः—मि॒ताः। यथ् सा॒मिधे॑न्यः। सा॒मिधे॑न्यस्ताः। सा॒मिधे॑न्य इति॑ साम्—इ॒धेन्यः॑। ता
यत्। यद॑संयु॒क्ताः। अ॑संयु॒क्ताः स्युः॑। अ॑संयु॒क्ता इत्य॑सम्—यु॒क्ताः। स्युः॑ प्र॒जया॑। प्र॒जया॑
प॒शुभिः॑। प्र॒जये॑ति प्र—जया॑। प॒शुभिर् यज॑मानस्य। प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु—भिः॑। यज॑मानस्य वि।
वि तिष्ठे॑रन्न। तिष्ठे॑रन्न॒र्द्धर्चौ॑। अ॒र्द्धर्चौ॑ सम्। अ॒र्द्धर्चा॑वित्य॒र्द्ध—ऋ॒चौ। सम् द॑धाति। द॒धाति॑
सम्। स॒य्यु॑नक्ति। यु॒नक्त्ये॑व। ए॒वैनौ॑। ए॒नास्ताः॑। ता अ॑स्मै। अ॒स्मै स॒य्यु॑क्ताः। स॒य्यु॑क्ता अ॒व—

रुद्धाः । सय्युक्ता इति सम्—युक्ताः । अवरुद्धाः सर्वा॑म् । अवरुद्धा इत्यव—रुद्धाः । सर्वा॑मा—
शिष॑म् । आशिष॑म् दुहे । आशिष॑मित्या॑—शिष॑म् । दुह॑ इति दुहे ॥ ॥ [४२] ॥

(बर्षम् वौ जायन्ते प्रवो वाजा लभेत दधाति सम् दश च)

॥ ७ ॥

★

अय॑ज्ञो वै । वा ए॒षः । ए॒ष यः । योऽसा॑मा । अ॒सा॒मा ऽग्ने॑ । अ॒ग्न आ॑ । आ या॑हि । या॒हि
वी॒तये॑ । वी॒तय॑ इति । इत्या॑ह । आ॒ह रथ॑न्तरस्य । रथ॑न्तरस्यैषः । रथ॑न्तरस्येति रथम्—तर॑स्य ।
ए॒ष वर्णः॑ । वर्ण॑स्तम् । तम् त्वा॑ । त्वा॒ समि॑द्धिः । समि॑द्धिरङ्गिरः । समि॑द्धिरिति॒ समि॑त्—भिः ।
अ॒ङ्गिर॑ इति । इत्या॑ह । आ॒ह वाम॑देव्यस्य । वाम॑देव्यस्यैषः । वाम॑देव्यस्येति वाम—दे॒व्यस्य॑ ।
ए॒ष वर्णः॑ । वर्णो॑ बृहत् । बृह॑दग्ने । अ॒ग्ने सु॒वीर्य॑म् । सु॒वीर्य॑मिति । सु॒वीर्य॑मिति सु—वी॒र्यम् ।
इत्या॑ह । आ॒ह बृह॑तः । बृह॑त ए॒षः । ए॒ष वर्णः॑ । वर्णो॑ यत् । यदे॒तम् । ए॒तम् तु॒चम् । तु॒चम॑न्वाह ।
अ॒न्वाह॑ य॒ज्ञम् । अ॒न्वाहे॒त्यनु॑—आह॑ । य॒ज्ञमे॒व । ए॒व तत् । तथ॑ साम॑न्वन्तम् । साम॑न्वन्तम्
करो॑ति । साम॑न्वन्तमिति॒ साम॑न्न—वन्तम् । करो॑त्यग्निः । अ॒ग्निर॒मुष्मि॑न्न । अ॒मुष्मि॑ल्लोके । लो॒क
आसी॑त् । आसी॑दादित्यः । आ॒दित्यो॑ ऽस्मिन्न । अ॒स्मिन् तौ । तावि॑मौ । इ॒मौ लो॒कौ । लो॒का-
वशा॑न्तौ । अशा॑न्तावास्ताम् ॥ [४३] ॥ आ॒स्ताम् ते । ते दे॒वाः । दे॒वा अ॑ब्रुवन्न । अ॒ब्रु-
व॒न्ना । ए॒त । इ॒तेमौ॑ । इ॒मौ वि॑ । वि परि॑ । पर्यू॑हाम । ऊ॒हामे॒ति । इत्य॑ग्ने । अ॒ग्न आ॑ । आ या॑हि ।
या॒हि वी॒तये॑ । वी॒तय॑ इति । इत्य॑स्मिन्न । अ॒स्मि॑ल्लोके । लो॒के ऽग्नि॑म् । अ॒ग्निम॑दधुः । अ॒दधु॑र्
बृह॑त् । बृह॑दग्ने । अ॒ग्ने सु॒वीर्य॑म् । सु॒वीर्य॑मिति । सु॒वीर्य॑मिति सु—वी॒र्यम् । इत्य॑मुष्मिन्न । अ॒मु-
ष्मि॑ल्लोके । लो॒क आ॑दित्यम् । आ॒दित्यम् ततः॑ । ततो॑ वै । वा इ॒मौ । इ॒मौ लो॒कौ । लो॒का-
वशा॑म्यताम् । अशा॑म्यताय्यत् । यदे॒वम् । ए॒वम॑न्वाह । अ॒न्वाहा॒नयोः॑ । अ॒न्वाहे॒त्यनु॑—आह॑ ।
अ॒नयो॑र् लो॒कयोः॑ । लो॒कयोः॑ शान्त्यै॑ । शान्त्यै॑ शाम्य॑तः । शाम्य॑तो ऽस्मै । अ॒स्मा इ॒मौ । इ॒मौ
लो॒कौ । लो॒कौ यः । य ए॒वम् । ए॒वँवे॑द । वे॒द पञ्च॑दश । पञ्च॑दश सामि॒धेनीः॑ । पञ्च॑दशेति पञ्च—
द॒श । सामि॒धेनी॑रनु । सामि॒धेनी॑रिति॒ साम्—इ॒धेनीः॑ । अ॒न्वाह॑ । आ॒ह पञ्च॑दश । पञ्च॑दश वै ।
पञ्च॑दशेति पञ्च—द॒श ॥ [४४] ॥ वा अ॒र्द्धमा॑सस्य । अ॒र्द्धमा॑सस्य रा॒त्रयः॑ । अ॒र्द्धमा॑सस्ये-
त्य॒र्द्ध—मा॑सस्य । रा॒त्रयो ऽर्द्ध॑मा॒सशः॑ । अ॒र्द्धमा॑सशः सँव्व॑त्सरः । अ॒र्द्धमा॑सश इत्य॒र्द्धमा॑स—

शः। स॒व्व॒थ्स॒र आ॑प्यते। स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सम्—व॒थ्स॒रः। आ॒प्य॒ते ता॒साम्। ता॒साम् त्री॑णि।
 त्री॑णि च। च॒ श॒तानि॑। श॒तानि॑ ष॒ष्टिः। ष॒ष्टिश्च॑। चा॒ख॒षरा॑णि। अ॒ख॒षरा॑णि ताव॑तीः। ताव॑तीः
 स॒व्व॒थ्स॒रस्य॑। स॒व्व॒थ्स॒रस्य॑ रात्र॑यः। स॒व्व॒थ्स॒रस्येति॑ सम्—व॒थ्स॒रस्य॑। रात्र॑यो ऽख॒षर॑शः।
 अ॒ख॒षर॑श ए॒व। अ॒ख॒षर॑श इत्य॑ख॒षर—शः। ए॒व स॒व्व॒थ्स॒रम्। स॒व्व॒थ्स॒रमा॑प्नोति। स॒व्व॒थ्स॒रमि॑ति
 सम्—व॒थ्स॒रम्। आ॑प्नोति नृ॒मेधः॑। नृ॒मेधश्च॑। नृ॒मेध इति॑ नृ—मे॒धः। च॒ पर॑च्छेपः। पर॑च्छेपश्च।
 च॒ ब्र॒ह्म॒वाद्य॑म्। ब्र॒ह्म॒वाद्य॑मवदेताम्। ब्र॒ह्म॒वाद्य॑मिति॑ ब्र॒ह्म—वाद्य॑म्। अ॒वदे॑ता॒मस्मिन्। अ॒स्मिन्
 दारौ॑। दार॑वा॒र्द्रे। आ॒र्द्रे ऽग्नि॑म्। अ॒ग्निम् ज॑नयाव। ज॒नया॑व य॒तरः। य॒तरो नौ॑। नौ ब्र॒ह्मी॑यान्।
 ब्र॒ह्मी॑यानिति॑। इति॑ नृ॒मेधः॑। नृ॒मेधो॑ऽभि। नृ॒मेध इति॑ नृ—मे॒धः। अ॒भ्यव॑दत्। अ॒वद॑थ सः।
 स धू॒मम्। धू॒मम॑जनयत्। अ॒ज॒नय॑त् पर॑च्छेपः। पर॑च्छेपो॒ऽभि। अ॒भ्यव॑दत्। अ॒वद॑थ सः।
 सौ॑ऽग्निम्। अ॒ग्निम॑जनयत्। अ॒ज॒नय॑दृषे॑। ऋ॒ष इति॑। इत्य॑ब्रवीत्। अ॒ब्रवी॑द् यत्॥ ॥ [४५] ॥
 यथ॑ स॒माव॑त्। स॒माव॑द् वि॒द्व। वि॒द्व क॒था। क॒था त्वम्। त्वम॑ग्निम्। अ॒ग्निम॑जी॒जनः॑। अ॒जी॒ज॒नो
 न। ना॒हम्। अ॒हमि॑ति॑। इति॑ सा॒मिधे॑नीना॒म्। सा॒मिधे॑नीना॒मेव॑। सा॒मिधे॑नीना॒मिति॑ साम्—इ॒धे॒
 नीना॑म्। ए॒वा॒हम्। अ॒हव्व॑र्णम्। वर्ण॑व्वेद॑। वे॒देति॑। इत्य॑ब्रवीत्। अ॒ब्रवी॑द् यत्। यद् घृ॒तव॑त्।
 घृ॒तव॑त् प॒दम्। घृ॒तव॑दिति॑ घृ॒त—व॑त्। प॒दम॑नूच्यते॑। अ॒नूच्य॑ते सः। अ॒नूच्य॑त इत्य॑नु—उच्यते॑।
 स आ॑साम्। आ॒साव्व॑र्णः। वर्ण॑स्तम्। तम् त्वा॑। त्वा॒ स॒मिद्धिः॑। स॒मिद्धि॑रङ्गि॒रः। स॒मिद्धि॑रिति॑
 स॒मित्—भिः॑। अ॒ङ्गि॒र इति॑। इत्या॑ह। आ॒ह सा॒मिधे॑नीषु। सा॒मिधे॑नीष्वे॒व। सा॒मिधे॑नीष्विति॑
 साम्—इ॒धे॒नीषु॑। ए॒व तत्। तज्ज्योतिः॑। ज्योति॑र् जनयति। ज॒नय॑ति स्त्रियः॑। स्त्रिय॑स्तेन॑। तेन॑
 यत्। यदृ॒चः। ऋ॒चः स्त्रियः॑। स्त्रिय॑ स्तेन॑। तेन॑ यत्। यद् गा॒यत्रि॑यः। गा॒यत्रि॑यः स्त्रियः॑।
 स्त्रिय॑ स्तेन॑। तेन॑ यत्। यथ॑ सा॒मिधे॑न्यः। सा॒मिधे॑न्यो वृष॑ण्वतीम्। सा॒मिधे॑न्य इति॑ साम्—
 इ॒धे॒न्यः। वृष॑ण्वतीमनु॑। वृष॑ण्वतीमिति॑ वृष॑ण्व॒तीम्। अन्वा॑ह। आ॒ह तेन॑॥ ॥ [४६] ॥
 तेन॑ पु॒ङ्ग॒स्व॒तीः। पु॒ङ्ग॒स्व॒ती स्तेन॑। तेन॑ सेन्द्राः॑। सेन्द्रा॑स्तेन॑। सेन्द्रा॑ इति॑ स—इन्द्राः॑। तेन॑
 मिथु॑नाः। मिथु॑ना अ॒ग्निः। अ॒ग्निर् दे॒वाना॑म्। दे॒वाना॑म् दू॒तः। दू॒त आसी॑त्। आसी॑दु॒शना॑।
 उ॒शना॑ का॒व्यः। का॒व्यो ऽसु॑राणाम्। अ॒सु॒राणा॑म् तौ। तौ प्र॒जाप॑तिम्। प्र॒जाप॑तिम् प्र॒श्जम्।
 प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा—प॑तिम्। प्र॒श्जमै॑ताम्। ऐ॒ता॒ सः। स प्र॒जाप॑तिः। प्र॒जाप॑तिर॒ग्निम्। प्र॒जा-

पतिरिति प्रजा—पतिः । अग्निम् दूतम् । दूतवृणीमहे । वृणीमह इति । इत्यभि । अभि पर्या-
वर्तत । पर्यावर्तत ततः । पर्यावर्ततेति परि—आवर्तत । ततो देवाः । देवा अभवन् । अभवन्
परा । परा ऽसुराः । असुरा यस्य । यस्यैवम् । एवविदुषः । विदुषो ऽग्निम् । अग्निम् दूतम् । दूत-
वृणीमहे । वृणीमह इति । इत्यन्वाह । अन्वाह भवति । अन्वाहेत्यनु—आह । भवत्यात्मना ।
आत्मना परा । परा ऽस्य । अस्य भातव्यः । भातव्यो भवति । भवत्यदध्वरवतीम् । अदध्वर-
वतीमनु । अदध्वरवती मित्यदध्वर—वतीम् । अन्वाह । आह भातव्यम् । भातव्यमेव । एवै-
तया । एतया ध्वरति । ॥ [४७] ॥ ध्वरति शोचिष्केशः । शोचिष्केशस्तम् । शोचिष्केश इति
शोचिः—केशः । तमीमहे । ईमह इति । इत्याह । आह पवित्रम् । पवित्रमेव । एवैतत् । एतद्
यजमानम् । यजमानमेव । एवैतया । एतया पवयति । पवयति समिद्धः । समिद्धो अग्ने । समिद्ध
इति सम्—इद्धः । अग्न आहुत । आहुतेति । आहुतेत्या—हुत । इत्याह । आह परिधिम् । परिधि-
मेव । परिधिमिति परि—धिम् । एवैतम् । एतम् परि । परि दधाति । दधात्यस्कन्दाय । अस्कन्दाय
यत् । यदतः । अत ऊर्ध्वम् । ऊर्ध्वमभ्यादद्ध्यात् । अभ्यादद्ध्याद् यथा । अभ्यादद्ध्यादि-
त्यभि—आदद्ध्यात् । यथा बहिःपरिधि । बहिःपरिधि स्कन्दति । बहिःपरिधीति बहिः—परिधि ।
स्कन्दति तादृक् । तादृगेव । एव तत् । तत् त्रयः । त्रयो वै । वा अग्नयः । अग्नयो हव्यवाहनः ।
हव्यवाहनो देवानाम् । हव्यवाहन इति हव्य—वाहनः । देवानाम् कव्यवाहनः । कव्यवाहनः
पितृणाम् । कव्यवाहन इति कव्य—वाहनः । पितृणां सहररुषाः । सहररुषा असुराणाम् । सह-
ररुषा इति सह—ररुषाः । असुराणाम् ते । त एतरहि । एतरह्या । आ शंसन्ते । शंसन्ते
माम् । माँवरिष्यते । वरिष्यते माम् । मामिति । ॥ [४८] ॥ इति वृणीदध्वम् । वृणीदध्वं
हव्यवाहनम् । हव्यवाहनमिति हव्य—वाहनम् । इत्याह । आह यः । य एव ।
एव देवानाम् । देवानाम् तम् । तवृणीते । वृणीत आरुषेयम् । आरुषेयवृणीते । वृणीते बन्धोः ।
बन्धोरेव । एव न । नैति । एत्यथो । अथो सन्तत्यै । अथो इत्यथो । सन्तत्यै परस्तात् । सन्तत्या
इति सम्—तत्यै । परस्तादवाचः । अवाचो वृणीते । वृणीते तस्मात् । तस्मात् परस्तात् । पर-
स्तादवाच्च । अवाचो मनुष्यान् । मनुष्यान् पितरः । पितरोऽनु । अनु प्र । प्र पिपते । पिपत इति
पिपते ॥ ॥ [४९] ॥

(अशान्ता वाह पञ्चदशा ब्रवी दन्वाहै तया वरिष्यते मा मेकान्नत्रिंशच्च)

॥ ८ ॥

★

अग्ने॑ म॒हान् । म॒हाꣳ अ॒सि । अ॒सीति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह म॒हान् । म॒हान॑हि । ह्येषः । ए॒ष यत् ।
यद॒ग्निः । अ॒ग्निर् ब्रा॒ह्मण॑ । ब्रा॒ह्मणे॑ति । इत्या॑ह । आ॒ह ब्रा॒ह्मणः । ब्रा॒ह्मणो॑ हि । ह्येषः । ए॒ष भा॒रत॑ ।
भा॒रते॑ति । इत्या॑ह । आ॒हैषः । ए॒ष हि । हि दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यम् । ह॒व्यम् भ॑रति । भ॑रति
दे॒वेद्धः॑ । दे॒वेद्ध॑ इति । दे॒वेद्ध॑ इति दे॒व—इद्धः॑ । इत्या॑ह । आ॒ह दे॒वाः । दे॒वा हि । ह्येत॑म् । ए॒त-
मै॒न्धत॑ । ऐ॒न्धत॑ मन्विद्धः । मन्विद्ध॑ इति । मन्विद्ध॑ इति म॒नु—इद्धः॑ । इत्या॑ह । आ॒ह म॒नुः ।
म॒नुर॑हि । ह्येत॑म् । ए॒तमु॑त्तरः । उ॒त्तरो॑ दे॒वेभ्यः॑ । उ॒त्तर॑ इत्यु॒त्—तरः॑ । दे॒वेभ्य॑ ऐ॒न्ध । ऐ॒न्धर्षि॑ष्ठुतः ।
ऋ॒षि॑ष्ठुत॒ इति॑ । ऋ॒षि॑ष्ठुत॒ इत्यृषि॑—स्तुतः॑ । इत्या॑ह । आ॒हर्ष॑यः । ऋ॒षयो॑ हि । ह्येत॑म् । ए॒तम-
स्तु॑वन्न । अस्तु॑वन् वि॒प्रानु॑मदितः । वि॒प्रानु॑मदित॒ इति॑ । वि॒प्रानु॑मदित॒ इति॑ वि॒प्र—अनु॑मदितः ।
इत्या॑ह । आ॒ह वि॒प्राः । ॥ [५०] ॥ वि॒प्रा हि । ह्येते॑ । ए॒ते यत् । यच्छु॑श्रुवाꣳसः । शु॒श्रुवाꣳसः
कवि॑शस्तः । क॒वि॒शस्त॑ इति । क॒वि॒शस्त॑ इति क॒वि—शस्तः॑ । इत्या॑ह । आ॒ह क॒वयः॑ । क॒वयो॑
हि । ह्येते॑ । ए॒ते यत् । यच्छु॑श्रुवाꣳसः । शु॒श्रुवाꣳसो ब्र॑ह्मसꣳशितः । ब्र॑ह्मसꣳशित॒ इति॑ । ब्र॑ह्मसꣳ-
शित॒ इति॑ ब्र॑ह्म—सꣳशितः॑ । इत्या॑ह । आ॒ह ब्र॑ह्मसꣳशितः । ब्र॑ह्मसꣳशितो॒ हि । ब्र॑ह्मसꣳशित॒
इति॑ ब्र॑ह्म—सꣳशितः॑ । ह्येषः । ए॒ष घृ॒ताह॑वनः । घृ॒ताह॑वन॒ इति॑ । घृ॒ताह॑वन॒ इति॑ घृ॒त—आ॒ह-
व॒नः । इत्या॑ह । आ॒ह घृ॒ताहु॑तिः । घृ॒ताहु॑तिर॒हि । घृ॒ताहु॑तिरिति॑ घृ॒त—आ॒हुतिः॑ । ह्यस्य॑ । अ॒स्य
प्रि॒यत॑मा । प्रि॒यात॑मा प्र॒णीः । प्रि॒यत॑मेति॑ प्रि॒य—त॒मा । प्र॒णीर् य॒ज्ञाना॑म् । प्र॒णीरिति॑ प्र—नीः ।
य॒ज्ञाना॑मिति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह प्र॒णीः । प्र॒णीर॑हि । प्र॒णीरिति॑ प्र—नीः । ह्येषः । ए॒ष य॒ज्ञाना॑म् ।
य॒ज्ञाना॑ꣳ रथीः । रथी॑रदध्वराणा॑म् । अ॒ध्वरा॑णामिति॑ । इत्या॑ह । आ॒हैषः । ए॒ष हि । हि दे॑वरथः ।
दे॒वरथो॑ ऽतूर्तः । दे॒वरथ॑ इति॑ दे॒व—रथः॑ । अ॒तूर्तो॑ होता॑ । होते॑ति । इत्या॑ह । आ॒ह न । न हि ।
ह्येत॑म् । ए॒तम् कः॑ । कश्च॑न । च॒न तर॑ति । ॥ [५१] ॥ तर॑ति तूर्णिः । तूर्णि॑रहव्यवाट् । ह॒व्य-
वाडि॑ति । ह॒व्यवाडि॑ति ह॒व्य—वाट् । इत्या॑ह । आ॒ह सर्व॑म् । सर्वꣳ हि । ह्येषः । ए॒ष तर॑ति । तर॑-
त्यास्पात्र॑म् । आस्पात्र॑म् जुह्वः । जुह्व॑र् दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मिति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह जुह्वः॑ । जुह्व॑रहि ।
ह्येषः । ए॒ष दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑म् च॒मसः॑ । च॒मसो॑ दे॒वपानः॑ । दे॒वपान॑ इति॑ । दे॒वपान॑ इति॑ दे॒व—

पानः । इत्याह । आह चमसः । चमसो हि । ह्येषः । एष देवपानः । देवपानोऽरान् । देवपान इति
 देव—पानः । अरा५ इव । इवाग्ने । अग्ने नेमिः । नेमिर् देवान् । देवाङ्स्त्वम् । त्वम् परिभूः । परि-
 भूरसि । परिभूरिति परि—भूः । असीति । इत्याह । आह देवान् । देवानहि । ह्येषः । एष परिभूः ।
 परिभूर यत् । परिभूरिति परि—भूः । यद् ब्रूयात् । ब्रूयादा । आ वह । वह देवान् । देवान् देवयते ।
 देवयते यजमानाय । देवयत इति देव—यते । यजमानायेति । इति भ्रातृव्यम् । भ्रातृव्यमस्मै ।
 अस्मै जनयेत् । ॥ [५२] ॥ जनयेदा । आ वह । वह देवान् । देवान्यजमानाय । यजमाना-
 येति । इत्याह । आह यजमानम् । यजमानमेव । एवैतेन । एतेन वर्द्धयति । वर्द्धयत्यग्निम् ।
 अग्निमग्ने । अग्न आ । आ वह । वह सोमम् । सोममा । आ वह । वहेति । इत्याह । आह देवताः ।
 देवता एव । एव तत् । तद् यथापूर्वम् । यथापूर्वमुप । यथापूर्वमिति यथा—पूर्वम् । उप ह्वयते ।
 ह्वयत् आ । आ च । चाग्ने । अग्ने देवान् । देवान्वह । वह सुयजा । सुयजा च । सुयजेति सु-
 यजा । च यज । यज जातवेदः । जातवेद इति । जातवेद इति जात—वेदः । इत्याह । आहाग्निम् ।
 अग्निमेव । एव तत् । तथ् सम् । सङ् श्यति । श्यति सः । सौऽस्य । अस्य स५शितः । स५शितो
 देवेभ्यः । स५शित इति सम्—शितः । देवेभ्यो हव्यम् । हव्यँव्हति । वहत्यग्निः । अग्निरहोता ।
 होतेति । ॥ [५३] ॥ इत्याह । आहाग्निः । अग्निर वै । वै देवानाम् । देवाना५ होता । होता यः ।
 य एव । एव देवानाम् । देवाना५ होता । होता तम् । तँवृणीते । वृणीते स्मः । स्मो वयम् ।
 वयमिति । इत्याह । आहात्मानम् । आत्मानमेव । एव सत्त्वम् । सत्त्वम् गमयति । सत्त्वमिति
 सत्—त्वम् । गमयति साधु । साधु ते । ते यजमान । यजमान देवता । देवतेति । इत्याह । आहा-
 शिषम् । आशिषमेव । आशिषमित्या—शिषम् । एवैताम् । एतामा । आ शास्ते । शास्ते यत् । यद्
 ब्रूयात् । ब्रूयाद् यः । योऽग्निम् । अग्नि५ होतारम् । होतारमवृथाः । अवृथा इति । इत्यग्निना ।
 अग्निनोभयतः । उभयतो यजमानम् । यजमानम् परि । परि गृहीयात् । गृहीयात् प्रमायुकः ।
 प्रमायुकः स्यात् । प्रमायुक इति प्र—मायुकः । स्याद् यजमानदेवत्या । यजमानदेवत्या वै ।
 यजमानदेवत्येति यजमान—देवत्या । वै जुहूः । जुहूर् भ्रातृव्यदेवत्या । भ्रातृव्यदेवत्योपभृत् ।
 भ्रातृव्यदेवत्येति भ्रातृव्य—देवत्या । उपभृद् यत् । उपभृदित्युप—भृत् । ॥ [५४] ॥ यद् द्वे ।
 द्वे इव । द्वे इति द्वे । इव ब्रूयात् । ब्रूयाद् भ्रातृव्यम् । भ्रातृव्यमस्मै । अस्मै जनयेत् । जनयेद्

घृतवतीम् । घृतवतीमदध्वर्यो । घृतवतीमिति घृत—वतीम् । अदध्वर्यो स्तुचम् । अदध्वर्यो इत्य-
दध्वर्यो । स्तुचमा । आ ऽस्यस्व । अस्यस्वेति । इत्याह । आह यजमानम् । यजमानमेव । एवै-
तेन । एतेन वर्द्धयति । वर्द्धयति देवायुवम् । देवायुवमिति । देवायुवमिति देव—युवम् । इत्याह ।
आह देवान् । देवानहि । ह्येषा । एषाऽवति । अवति विश्ववाराम् । विश्ववारामिति । विश्ववारा-
मिति विश्व—वाराम् । इत्याह । आह विश्वम् । विश्वं हि । ह्येषा । एषाऽवति । अवतीडामहै ।
ईडामहै देवान् । देवां ईडेन्यान् । ईडेन्यान् नमस्याम् । नमस्याम् नमस्यान् । नमस्यान्य-
जाम् । यजाम यज्ञियान् । यज्ञियानिति । इत्याह । आह मनुष्याः । मनुष्या वै । वा ईडेन्याः ।
ईडेन्याः पितरः । पितरो नमस्याः । नमस्या देवाः । देवा यज्ञियाः । यज्ञिया देवताः । देवता
एव । एव तत् । तद् यथाभागम् । यथाभाग्यं यजति । यथाभागमिति यथा—भागम् । यजतीति
यजति ॥ ॥ [५५] ॥

(विप्रानुमदित इत्याह चना ऽस्मै होतो पभृद् देवता एव त्रीणि च)

॥ ९ ॥

त्रींस्तुचान् । तुचाननु । अनु ब्रूयात् । ब्रूयाद् राजन्यस्य । राजन्यस्य त्रयः । त्रयो वै ।
वा अन्ये । अन्ये राजन्यात् । राजन्यात् पुरुषाः । पुरुषा ब्राह्मणः । ब्राह्मणो वैश्यः । वैश्यः
शूद्रः । शूद्रस्तान् । तानेव । एवास्मै । अस्मा अनुकान् । अनुकान् करोति । अनुकानित्यनु—
कान् । करोति पञ्चदश । पञ्चदशानु । पञ्चदशेति पञ्च—दश । अनु ब्रूयात् । ब्रूयाद् राजन्यस्य ।
राजन्यस्य पञ्चदशः । पञ्चदशो वै । पञ्चदश इति पञ्च—दशः । वै राजन्यः । राजन्यः स्वे । स्व
एव । एवैनम् । एनं स्तोमे । स्तोमे प्रति । प्रति षापयति । स्थापयति त्रिष्टुभा । त्रिष्टुभा परि । परि
दद्ध्यात् । दद्ध्यादिन्द्रियम् । इन्द्रियं वै । वै त्रिष्टुक् । त्रिष्टुगिन्द्रियकामः । इन्द्रियकामः खलु ।
इन्द्रियकाम इतीन्द्रिय—कामः । खलु वै । वै राजन्यः । राजन्यो यजते । यजते त्रिष्टुभा । त्रिष्टु-
भैव । एवास्मै । अस्मा इन्द्रियम् । इन्द्रियम् परि । परि गृह्णाति । गृह्णाति यदि । यदि काम-
येत । कामयेत ब्रह्मवर्चसम् ॥ [५६] ॥ ब्रह्मवर्चसमस्तु । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम् ।
अस्त्विति । इति गायत्रिया । गायत्रिया परि । परि दद्ध्यात् । दद्ध्यात् ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्च-
सं वै । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम् । वै गायत्री । गायत्री ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्चसमेव । ब्रह्म-

वर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। एव भवति। भवति सप्तदश। सप्तदशानु। सप्तदशेति सप्त—दश।
 अनु ब्रूयात्। ब्रूयाद् वैश्यस्य। वैश्यस्य सप्तदशः। सप्तदशो वै। सप्तदश इति सप्त—दशः। वै
 वैश्यः। वैश्यः स्वे। स्व एव। एवैनम्। एनञ् स्तोमे। स्तोमे प्रति। प्रति षापयति। स्थापयति
 जगत्या। जगत्या परि। परि दद्ध्यात्। दद्ध्याज्जागताः। जागता वै। वै पशवः। पशवः पशु-
 कामः। पशुकामः खलु। पशुकाम इति पशु—कामः। खलु वै। वै वैश्यः। वैश्यो यजते। यजते
 जगत्या। जगत्यैव। एवास्मै। अस्मै पशून्। पशून् परि। परि गृह्णाति। गृह्णात्येकविंशतिम्।
 एकविंशतिमनु। एकविंशतिमित्येक—विंशतिम्। अनु ब्रूयात्। ब्रूयात् प्रतिष्ठाकामस्य।
 प्रतिष्ठाकामस्यैकविंशः। प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा—कामस्य। एकविंशः स्तोमानाम्। एक-
 विंश इत्येक—विंशः। स्तोमानाम् प्रतिष्ठा। प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्यै। प्रतिष्ठेति प्रति—स्था। प्रति-
 स्थित्यै चतुर्विंशतिम्। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै। ॥ [५७] ॥ चतुर्विंशतिमनु। चतु-
 र्विंशतिमिति चतुः—विंशतिम्। अनु ब्रूयात्। ब्रूयाद् ब्रह्मवर्चसकामस्य। ब्रह्मवर्चसकामस्य
 चतुर्विंशत्यर्खरा। ब्रह्मवर्चसकामस्येति ब्रह्मवर्चस—कामस्य। चतुर्विंशत्यर्खरा गायत्री।
 चतुर्विंशत्यर्खरेति चतुर्विंशति—अर्खरा। गायत्री गायत्री। गायत्री ब्रह्मवर्चसम्। ब्रह्मव-
 र्चसम् गायत्रिया। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। गायत्रियैव। एवास्मै। अस्मै ब्रह्मवर्चसम्।
 ब्रह्मवर्चसमव। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। अव रुन्धे। रुन्धे त्रिंशतम्। त्रिंशतमनु।
 अनु ब्रूयात्। ब्रूयादन्नकामस्य। अन्नकामस्य त्रिंशदर्खरा। अन्नकामस्येत्यन्न—कामस्य।
 त्रिंशदर्खरा विराट्। त्रिंशदर्खरेति त्रिंशत्—अर्खरा। विराडन्नम्। विराडिति वि—राट्।
 अन्नविराट्। विराड् विराज। विराडिति वि—राट्। विराजैव। विराजेति वि—राज। एवास्मै।
 अस्मा अन्नाद्यम्। अन्नाद्यमव। अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम्। अव रुन्धे। रुन्धे द्वात्रिंशतम्।
 द्वात्रिंशतमनु। अनु ब्रूयात्। ब्रूयात् प्रतिष्ठाकामस्य। प्रतिष्ठाकामस्य द्वात्रिंशदर्खरा। प्रति-
 ष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा—कामस्य। द्वात्रिंशदर्खरा ऽनुष्टुक्। द्वात्रिंशदर्खरेति द्वात्रिंशत्—
 अर्खरा। अनुष्टुगनुष्टुप्। अनुष्टुगित्यनु—स्तुक्। अनुष्टुप् छन्दसाम्। अनुष्टुबित्यनु—स्तुप्।
 छन्दसाम् प्रतिष्ठा। प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्यै। प्रतिष्ठेति प्रति—स्था। प्रतिष्ठित्यै षट्त्रिंशतम्। प्रति-
 स्थित्या इति प्रति—स्थित्यै। षट्त्रिंशतमनु। षट्त्रिंशतमिति षट्—त्रिंशतम्। अनु ब्रूयात्।

ब्रूयात् पशुकामस्य । पशुकामस्य षट्त्रिंशदखरा । पशुकामस्येति पशु—कामस्य । षट्त्रिंशदखरा बृहती । षट्त्रिंशदखरेति षट्त्रिंशत्—अखरा । बृहती बारहताः । बारहताः पशवः । पशवो बृहत्या । बृहत्यैव । एवास्मै । अस्मै पशून् । पशून्व । ॥ [५८] ॥ अव रुन्धे । रुन्धे चतुश्चत्वारिंशतम् । चतुश्चत्वारिंशतमनु । चतुश्चत्वारिंशतमिति चतुः—चत्वारिंशतम् । अनु ब्रूयात् । ब्रूयादिन्द्रियकामस्य । इन्द्रियकामस्य चतुश्चत्वारिंशदखरा । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय—कामस्य । चतुश्चत्वारिंशदखरा त्रिष्टुक् । चतुश्चत्वारिंशदखरेति चतुश्चत्वारिंशत्—अखरा । त्रिष्टुगैन्द्रियम् । इन्द्रियम् त्रिष्टुप् । त्रिष्टुप् त्रिष्टुभा । त्रिष्टुभैव । एवास्मै । अस्मा इन्द्रियम् । इन्द्रियमव । अव रुन्धे । रुन्धेऽष्टाचत्वारिंशतम् । अष्टाचत्वारिंशतमनु । अष्टाचत्वारिंशतमित्यष्टा—चत्वारिंशतम् । अनु ब्रूयात् । ब्रूयात् पशुकामस्य । पशुकामस्याष्टाचत्वारिंशदखरा । पशुकामस्येति पशु—कामस्य । अष्टाचत्वारिंशदखरा जगती । अष्टाचत्वारिंशदखरेत्यष्टाचत्वारिंशत्—अखरा । जगती जागताः । जागताः पशवः । पशवो जगत्या । जगत्यैव । एवास्मै । अस्मै पशून् । पशून्व । अव रुन्धे । रुन्धे सर्वाणि । सर्वाणि छन्दांसि । छन्दांस्यनु । अनु ब्रूयात् । ब्रूयाद् बहुयाजिनः । बहुयाजिनः सर्वाणि । बहुयाजिन इति बहु—याजिनः । सर्वाणि वै । वा एतस्य । एतस्य छन्दांसि । छन्दांस्यवरुद्धानि । अवरुद्धानि यः । अवरुद्धानीत्यव—रुद्धानि । यो बहुयाजी । बहुयाज्यपरिमितम् । बहुयाजीति बहु—याजी । अपरिमितमनु । अपरिमितमित्यपरि—मितम् । अनु ब्रूयात् । ब्रूयादपरिमितस्य । अपरिमितस्यावरुद्ध्यै । अपरिमितस्येतपरि—मितस्य । अवरुद्ध्यै इत्यव—रुद्ध्यै ॥ ॥ [५९] ॥

(कामयेत प्रतिष्ठित्यै पशून् सप्तचत्वारिंशच्च)

॥ १० ॥

निर्वीतम् मनुष्याणाम् । निर्वीतमिति नि—वीतम् । मनुष्याणाम् प्राचीनावीतम् । प्राचीनावीतम् पितृणाम् । प्राचीनावीतमिति प्राचीन—आवीतम् । पितृणामुपवीतम् । उपवीतम् देवानाम् । उपवीतमित्युप—वीतम् । देवानामुप । उप व्ययते । व्ययते देवलखम्मम् । देवलखम्ममेव । देवलखम्ममिति देव—लखम्मम् । एव तत् । तत् कुरुते । कुरुते तिष्ठन्न । तिष्ठन्ननु । अन्वाह । आह तिष्ठन्न । तिष्ठन्नहि । ह्याश्रुततरम् । आश्रुततरव्वदति । आश्रुततरमित्या-

श्रुत—तरम्। वदति तिष्ठन्न। तिष्ठन्ननु। अन्वाह। आह सुवर्गस्य। सुवर्गस्य लोकस्य। सुवर्ग-
 स्येति सुवः—गस्य। लोकस्याभिजित्ये। अभिजित्या आसीनः। अभिजित्या इत्यभि—जित्यै।
 आसीनो यजति। यजत्यस्मिन्न। अस्मिन्नेव। एव लोके। लोके प्रति। प्रति तिष्ठति। तिष्ठति
 यत्। यत् क्रौञ्चम्। क्रौञ्चमन्वाह। अन्वाहासुरम्। अन्वाहेत्यनु—आह। आसुरम् तत्। तद्
 यत्। यन् मन्द्रम्। मन्द्रम् मानुषम्। मानुषम् तत्। तद् यत्। यदन्तरा। अन्तरा तत्। तथ
 सदेवम्। सदेवमन्तरा। सदेवमिति स—देवम्। अन्तराऽनूच्यम्। अनूच्यं सदेवत्वाय। अनू-
 च्यमित्यनु—उच्यम्। सदेवत्वाय विद्वांसः। सदेवत्वायेति सदेव—त्वाय। विद्वांसो वै। वै
 पुरा। ॥ [६०] ॥ पुरा होतारः। होतारो ऽभूवन्न। अभूवन् तस्मात्। तस्माद् विधृताः। विधृता
 अदध्वानः। विधृता इति वि—धृताः। अदध्वानो ऽभूवन्न। अभूवन् न। न पन्थानः। पन्थानः
 सम। समरुखन्न। अरुखन्नन्तर्वेदि। अन्तर्वेद्यन्यः। अन्तर्वेदीत्यन्तः—वेदि। अन्यः पादः।
 पादो भवति। भवति बहिर्वेदि। बहिर्वेद्यन्यः। बहिर्वेदीति बहिः—वेदि। अन्योऽथ। अथानु।
 अन्वाह। आहादध्वनाम्। अदध्वनाव्विधृत्यै। विधृत्यै पथाम्। विधृत्या इति वि—धृत्यै। पथा-
 मसंश्रोहाय। असंश्रोहायार्थो। असंश्रोहायेत्यसं—रोहाय। अर्थो भूतम्। अथो इत्यर्थो।
 भूतम् च। चैव। एव भविष्यत्। भविष्यच्च। चाव। अव रुन्धे। रुन्धे ऽर्थो। अथो परिमितम्।
 अथो इत्यर्थो। परिमितम् च। परिमितमिति परि—मितम्। चैव। एवापरिमितम्। अपरि-
 मितम् च। अपरिमितमित्यपरि—मितम्। चाव। अव रुन्धे। रुन्धे ऽर्थो। अर्थो ग्राम्यान्। अथो
 इत्यर्थो। ग्राम्यांश्च। चैव। एव पशून्। पशूनारण्यान्। आरण्यांश्च। चाव। अव रुन्धे। रुन्धे
 ऽर्थो। अर्थो देवलोकम्। अथो इत्यर्थो। ॥ [६१] ॥ देवलोकम् च। देवलोकमिति देव-
 लोकम्। चैव। एव मनुष्यलोकम्। मनुष्यलोकम् च। मनुष्यलोकमिति मनुष्य—लोकम्।
 चाभि। अभि जयति। जयति देवाः। देवा वै। वै सामिधेनीः। सामिधेनीरनूच्य। सामिधेनी-
 रिति साम—इधेनीः। अनूच्यं यज्ञम्। अनूच्येत्यनु—उच्यं। यज्ञम् न। नानु। अन्वपश्यन्न।
 अपश्यन्थ सः। स प्रजापतिः। प्रजापति स्तूष्णीम्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। तूष्णीमा-
 घारम्। आघारमा। आघारमित्या—घारम्। आ ऽघारयत्। अघारयत् ततः। ततो वै। वै
 देवाः। देवा यज्ञम्। यज्ञमनु। अन्वपश्यन्न। अपश्यन्त्यत्। यत् तूष्णीम्। तूष्णीमाघारम्।

आ॒घा॒रमा॑घा॒रय॑ति । आ॒घा॒रमि॒त्या—घा॒रम् । आ॒घा॒रय॑ति य॒ज्ञस्य॑ । आ॒घा॒रय॑तीत्या—घा॒रय॑ति ।
य॒ज्ञस्यानु॑ख्यात्याँ । अनु॑ख्यात्या अथोँ । अनु॑ख्यात्या इत्यनु—ख्यात्याँ । अथोँ सामि॒धेनीः । अथो
इत्यथोँ । सामि॒धेनीरे॒व । सामि॒धेनीरि॑ति साम्—इ॒धेनीः । ए॒वाभि॑ । अ॒भ्यन॑क्ति । अ॒न॒त्तय॑त्तू॒ख्णः ।
अ॒त्तू॒ख्णो भ॑वति । भ॒वति॑ यः । य ए॒वम् । ए॒व॒व्वेद॑ । वेदाथोँ । अथोँ त॒र्पय॑ति । अथो इत्यथोँ ।
त॒र्पय॑त्ये॒व । ए॒वैनोः॑ । ए॒नास्तृ॑प्यति । तृ॒प्यति॑ प्र॒जया॑ । प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ । प्र॒जये॑ति प्र—जयाँ ।
प॒शुभिर् यः । प॒शुभि॑रिति प॒शु—भिः । ॥ [६२] ॥ य ए॒वम् । ए॒व॒व्वेद॑ । वेद॒ यत् । यदे॑कया ।
ए॒कया ऽऽघा॑रयेत् । आ॒घा॒रये॑दे॒काम् । आ॒घा॒रये॑दित्या—घा॒रये॑त् । ए॒काम् प्री॑णीयात् । प्री॒णीयाद्
यत् । यद् द्वाभ्या॑म् । द्वाभ्या॑म् द्वे । द्वे प्री॑णीयात् । द्वे इति॑ द्वे । प्री॒णीयाद् यत् । यत् तिसृ॑भिः ।
ति॒सृभि॑रिति । ति॒सृभि॑रिति ति॒सृ—भिः । अति॑ तत् । तद् रे॑चयेत् । रे॒चये॑न् मन॑सा । मन॑सा ।
आ घा॑रयति । घा॒रय॑ति मन॑सा । मन॑सा हि । ह्यना॑प्तम् । अना॑प्तमा॒प्यते॑ । आ॒प्यते॑ ति॒र्यञ्च॑म् ।
ति॒र्यञ्च॑मा । आ घा॑रयति । घा॒रय॑त्य॒छम्ब॑द्धारम् । अ॒छम्ब॑द्धार॒व्वाक् । अ॒छम्ब॑द्धारमि॒त्य॒छम्ब॑ट्—
का॒रम् । वाक् च॑ । च॒ मनः॑ । मनश्च॑ । चा॒र्तीये॑ताम् । आ॒र्तीये॑ताम॒हम् । अ॒हम् दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यो॑
ह॒व्यम् । ह॒व्य॒व्वहामि॑ । व॒हामी॑ति । इति॑ वाक् । वाग्ब्र॑वीत् । अ॒ब्रवी॑द॒हम् । अ॒हम् दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्य॑
इति॑ । इति॑ मनः॑ । मन॑ स्तौ । तौ प्र॒जाप॑तिम् । प्र॒जाप॑तिम् प्र॒श्नम् । प्र॒जाप॑तिमि॒ति प्र॒जा—प॑तिम् ।
प्र॒श्नमै॑ताम् । ऐ॒ता॒५ सः॑ । सोऽब्र॑वीत् । अ॒ब्रवी॑त् प्र॒जाप॑तिः । ॥ [६३] ॥ प्र॒जाप॑तिर् दू॒तीः ।
प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—प॑तिः । दू॒तीरे॒व । ए॒व त्वम् । त्वम् मन॑सः । मन॑सो ऽसि । अ॒सि यत् । यद्धि॑ ।
हि मन॑सा । मन॑सा ध्या॒यति॑ । ध्या॒यति॑ तत् । तद् वा॒चा । वा॒चा व॑दति । व॒दती॑ति । इति॑ तत् । तत्
ख॒लु । ख॒लु तुभ्य॑म् । तुभ्य॑म् न । न वा॒चा । वा॒चा जु॒हव॑न्न । जु॒हव॑न्निति॑ । इत्य॑ब्रवीत् । अ॒ब्रवी॑त्
तस्मा॑त् । तस्मा॑न् मन॑सा । मन॑सा प्र॒जाप॑तये । प्र॒जाप॑तये जु॒हति॑ । प्र॒जाप॑तय॒ इति॑ प्र॒जा—प॑तये ।
जु॒हति॑ मनः॑ । मन॑ इव । इ॒व हि॑ । हि प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑तेः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—
प॑तिः । प्र॒जाप॑तेरा॒प्त्यै॑ । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा—प॑तेः । आ॒प्त्यै॑ परि॒धीन् । परि॒धीन्त्स॑म् । परि॒धीनि॑ति
परि॒धीन् । स॒म् मा॑र्ष्टि । मा॑र्ष्टि पु॒नाति॑ । पु॒नात्ये॒व । ए॒वैनान् । ए॒नान् त्रिः॑ । त्रिर् म॒च्छ॑मम् ।
म॒च्छ॑मम् त्रयः॑ । त्रयो॑ वै । वै प्रा॒णाः । प्रा॒णाः प्रा॒णान् । प्रा॒णा इति॑ प्र—अ॒नाः । प्रा॒णाने॒व ।
प्रा॒णानि॑ति प्र—अ॒नान् । ए॒वाभि॑ । अ॒भि ज॑यति । ज॒यति॑ त्रिः । त्रिर् द॑खि॒षेणा॒र्ह्यम् । द॑खि॒षे-

णा॒र्द्ध्यम् त्रयः॑ । द॒र्षि॒णा॒र्द्ध्यमि॒ति द॒र्षि॒ण—अ॒र्द्ध्यम् । त्रय॑ इ॒मे ॥ [६४] ॥ इ॒मे लो॒काः ।
लो॒का इ॒मान् । इ॒माने॒व । ए॒व लो॒कान् । लो॒कान॒भि । अ॒भि ज॑यति । ज॒यति॒ त्रिः । त्रि॒रु॒त्तरा॒र्द्ध्यम् ।
उ॒त्तरा॒र्द्ध्यम् त्रयः॑ । उ॒त्तरा॒र्द्ध्यमि॒त्यु॒त्तर—अ॒र्द्ध्यम् । त्रयो॑ वै । वै दे॒व॒या॒नाः । दे॒व॒या॒नाः प॒न्था॒नः ।
दे॒व॒या॒ना इति॑ दे॒व—या॒नाः । प॒न्था॒न स्ता॒न् । ता॒ने॒व । ए॒वा॒भि । अ॒भि ज॑यति । ज॒यति॒ त्रिः ।
त्रि॒रु॒प । उ॒प वा॒जय॑ति । वा॒ज॒यति॒ त्रयः॑ । त्रयो॑ वै । वै दे॒व॒लो॒काः । दे॒व॒लो॒का दे॒व॒लो॒कान् । दे॒व॒लो॒का इति॑ दे॒व—लो॒काः । दे॒व॒लो॒काने॒व । दे॒व॒लो॒कानि॒ति दे॒व—लो॒कान् । ए॒वा॒भि । अ॒भि ज॑यति ।
ज॒यति॒ द्वा॒द॒श । द्वा॒द॒श स॒म् । स॒म् प॑द्यन्ते । प॒द्यन्ते॒ द्वा॒द॒श । द्वा॒द॒श मा॒साः । मा॒साः स॒व्व॒थ्स॒रः । स॒व्व॒थ्स॒रः स॒व्व॒थ्स॒रम् । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ स॒म्—व॒थ्स॒रः । स॒व्व॒थ्स॒रमे॒व । स॒व्व॒थ्स॒रमि॒ति स॒म्—व॒थ्स॒रम् । ए॒व प्री॑णाति । प्री॒णा॒त्यथो॑ । अथो॑ स॒व्व॒थ्स॒रम् । अथो॑ इत्यथो॑ । स॒व्व॒थ्स॒रमे॒व । स॒व्व॒थ्स॒रमि॒ति स॒म्—व॒थ्स॒रम् । ए॒वा॒स्मै । अ॒स्मा उ॒प । उ॒प द॑धाति । द॒धाति॒ सु॒व॒र्गस्य॑ । सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ । सु॒व॒र्गस्ये॒ति सु॒वः—ग॒स्य॑ । लो॒कस्य॑ स॒म॒ष्ट्यै । स॒म॒ष्ट्या आ॒घा॒रम् ।
स॒म॒ष्ट्या इति॑ स॒म्—अ॒ष्ट्यै । आ॒घा॒रमा॑ । आ॒घा॒रमि॒त्या—घा॒रम् । आ॒ घा॑रयति । घा॒र॒यति॒ ति॒रः । ति॒र इ॒व । इ॒व वै ॥ [६५] ॥ वै सु॒व॒र्गः । सु॒व॒र्गो लो॒कः । सु॒व॒र्ग इति॑ सु॒वः—गः । लो॒कः सु॒व॒र्गम् । सु॒व॒र्गमे॒व । सु॒व॒र्गमि॒ति सु॒वः—गम् । ए॒वा॒स्मै । अ॒स्मै लो॒कम् । लो॒कम् प्र । प्र रो॑चयति । रो॒च॒यत्यृ॒जुम् । ऋ॒जु॒मा । आ॒ घा॑रयति । घा॒र॒यत्यृ॒जुः । ऋ॒जुरि॑व । इ॒व हि । हि प्रा॒णः । प्रा॒णः स॒न्त॒तम् । प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः । स॒न्त॒तमा॑ । स॒न्त॒तमि॒ति स॒म्—त॒तम् । आ॒ घा॑रयति । घा॒र॒यति॒ प्रा॒णाना॑म् । प्रा॒णाना॑म॒न्नाद्य॑स्य । प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र—अ॒नाना॑म् । अ॒न्नाद्य॑स्य स॒न्त॒त्यै । अ॒न्नाद्य॑स्ये॒त्यन्न—अ॒द्यस्य॑ । स॒न्त॒त्या अथो॑ । स॒न्त॒त्या इति॑ स॒म्—त॒त्यै । अथो॑ र॒ख्व॒साम् । अथो॑ इत्यथो॑ । र॒ख्व॒साम॒प॒हत्यै॑ । अ॒प॒हत्यै॑ यम् । अ॒प॒हत्या॑ इत्य॒प॒—ह॒त्यै । यम् का॒मये॑त । का॒मये॑त प्र॒मायु॑कः । प्र॒मायु॑कः स्यात् । प्र॒मायु॑क इति॑ प्र—मा॒यु॒कः । स्या॒दि॒ति । इति॑ जि॒ह्वम् । जि॒ह्वम् तस्य॑ । तस्या॑ । आ॒ घा॑रयेत् । घा॒र॒येत् प्रा॒णम् । प्रा॒णमे॒व । प्रा॒णमि॒ति प्र—अ॒नम् । ए॒वा॒स्मात् । अ॒स्माज् जि॒ह्वम् । जि॒ह्वम् न॑यति । न॒यति॒ ता॒जक् । ता॒जक् प्र । प्र मी॑यते । मी॒यते॒ शि॒रः । शि॒रो वै । वा ए॒तत् । ए॒तद् य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ यत् । यदा॑घा॒रः । आ॒घा॒र आ॒त्मा । आ॒घा॒र इत्या॑—घा॒रः । आ॒त्मा ध्रु॒वा । ध्रु॒वा ऽऽघा॑रम् ॥ [६६] ॥ आ॒घा॒रमा॑घा॒र्य॑ । आ॒घा॒रमि॒त्या—घा॒रम् । आ॒घा॒र्य॑ ध्रु॒वाम् । आ॒घा॒-

येत्याँ—घार्यँ। ध्रुवाँ५ सम्। समनक्ति। अनक्त्यात्मन्न। आत्मन्नेव। एव यज्ञस्य। यज्ञस्य शिरः। शिरः प्रति। प्रति दधाति। दधात्यग्निः। अग्निर् देवानाम्। देवानाम् दूतः। दूत आसीत्। आसीद् दैव्यः। दैव्यो ऽसुराणाम्। असुराणाम् तौ। तौ प्रजापतिम्। प्रजापतिम् प्रश्जम्। प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम्। प्रश्जमैताम्। ऐताँ५ सः। स प्रजापतिः। प्रजापतिर् ब्राह्मणम्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। ब्राह्मणमब्रवीत्। अब्रवीदेतत्। एतद् वि। वि ब्रूहि। ब्रूहीति। इत्या। आ श्रावय। श्रावयेति। इतीदम्। इदम् देवाः। देवाः शृणुत। शृणुतेति। इति वाव। वाव तत्। तदब्रवीत्। अब्रवीदग्निः। अग्निर् देवः। देवो होता। होतेति। इति यः। य एव। एव देवानाम्। देवानाम् तम्। तमवृणीत। अवृणीत् ततः। ततो देवाः। देवा अभवन् ॥ [६७] ॥ अभवन् परा। परा ऽसुराः। असुरा यस्य। यस्यैवम्। एवविदुषः। विदुषः प्रवरम्। प्रवरम् प्रवृणते। प्रवरमिति प्र—वरम्। प्रवृणते भवति। प्रवृणत इति प्र—वृणते। भवत्यात्मना। आत्मना परा। परा ऽस्य। अस्य भ्रातृव्यः। भ्रातृव्यो भवति। भवति यत्। यद् ब्राह्मणः। ब्राह्मणश्च। चाब्राह्मणः। अब्राह्मणश्च। च प्रश्जम्। प्रश्जमेयाताम्। एयाताम् ब्राह्मणाय। एयातामित्याँ—इयाताम्। ब्राह्मणायाधि। अधि ब्रूयात्। ब्रूयाद् यत्। यद् ब्राह्मणाय। ब्राह्मणायाब्द्धाह। अब्द्धाहात्मने। अब्द्धाहेत्यधि—आह। आत्मनेऽधि। अब्द्धाह। आह यत्। यद् ब्राह्मणम्। ब्राह्मणम् पराह। पराहात्मानम्। पराहेति परा—आह। आत्मानम् परा। परा ऽऽह। आह तस्मात्। तस्माद् ब्राह्मणः। ब्राह्मणो न। न परोच्यः। परोच्य इति परा—उच्यः ॥ [६८] ॥

(वा आरण्याङ्श्चाव रुन्धेऽथो पशुभिः सोऽब्रवीद् दक्षिणार्धम् त्रयं इव ध्रुवा देवा श्रुत्वारिश्शच्च)

॥ ११ ॥

आयुष्टे। त आयुर्दाः। आयुर्दा अग्ने। आयुर्दा इत्यायुः—दाः। अग्न आ। आ प्यायस्व। प्यायस्व सम्। सम् ते। ते ऽव। अव ते। ते हेडः। हेड उत। उदुत्तमम्। उत्तमम् प्र। उत्तममित्युत्—तमम्। प्र णः। नो देवी। देव्या। आ नः। नो दिवः। दिवो ऽग्नाविष्णू। अग्नाविष्णू अग्नाविष्णू। अग्नाविष्णू इत्यग्नाँ—विष्णू। अग्नाविष्णू इमम्। अग्नाविष्णू इत्यग्नाँ—विष्णू। इमम् मे। मे वरुण। वरुण तत्। तत् त्वा। त्वा यामि। याम्युत। उद् उ। उ त्यम्। त्यम् चित्रम्। चित्रमिति चित्रम्॥ अपान्नपात्। नपादा। आ हि। ह्यस्थात्। अस्थादुपस्थम्। उपस्थम् जिह्वानाम्।

उपस्थमित्युप—स्थम् । जिह्वानामूदध्वः । ऊर्द्धो विद्युतम् । विद्युतव्वसानः । विद्युतमिति वि—
द्युतम् । वसान इति वसानः ॥ तस्य ज्येष्ठम् । ज्येष्ठम् महिमानम् । महिमानव्वहन्तीः । वहन्ती—
रुहिरण्यवर्णाः । हिरण्यवर्णाः परि । हिरण्यवर्णा इति हिरण्य—वर्णाः । परि यन्ति । यन्ति यहीः ।
यहीरिति यहीः ॥ समन्याः । ॥ [६९] ॥ अन्या यन्ति । यन्त्युप । उप यन्ति । यन्त्यन्याः ।
अन्याः समानम् । समानमूर्वम् । ऊर्वम् नद्यः । नद्यः पृणन्ति । पृणन्तीति पृणन्ति ॥ तमु ।
ऊ शुचिम् । शुचिः शुचयः । शुचयो दीदिवाःसम् । दीदिवाःसमपाम् । अपाम् नपातम् ।
नपातम् परि । परि तस्थुः । तस्थुरापः । आप इत्यापः ॥ तमस्मेराः । अस्मेरा युवतयः । युवतयो
युवानम् । युवानम् मर्मृज्यमानाः । मर्मृज्यमानाः परि । परि यन्ति । यन्त्यापः । आप इत्यापः ॥
स शुक्लेण । शुक्लेण शिक्कना । शिक्कना रेवत् । रेवदग्निः । अग्निर् दीदाय । दीदायानिद्धम् ।
अनिद्धम् घृतनिर्णिक् । घृतनिर्णिगप्सु । घृतनिर्णिगिति घृत—निर्णिक् । अप्स्वित्यप—सु ॥
इन्द्रावरुणयोरहम् । इन्द्रावरुणयोरितिन्द्रा—वरुणयोः । अहः सम्राजोः । सम्राजोरवः । सम्रा-
जोरिति सम्—राजोः । अव आ । आ वृणे । वृण इति वृणे ॥ ता नः । नो मृडातः । मृडात ईदृशे ।
ईदृश इतीदृशे ॥ इन्द्रावरुणा युवम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा—वरुणा । युवमदध्वरायः । अदध्वराय
नः । नो विशे । ॥ [७०] ॥ विशे जनाय । जनाय महि । महि शर्म । शर्म यच्छतम् । यच्छत-
मिति यच्छतम् ॥ दीर्घप्रयज्युमिति । दीर्घप्रयज्युमिति दीर्घ—प्रयज्युम् । अति यः । यो वनुष्यति ।
वनुष्यति वयम् । वयम् जयेम । जयेम पृतनासु । पृतनासु दूढ्यः । दूढ्य इति दूढ्यः ॥ आ नः ।
नो मित्रावरुणा । मित्रावरुणा प्र । मित्रावरुणेति मित्रा—वरुणा । प्र बाहवा । बाहवेति बाहवा ॥
त्वम् नः । नो अग्ने । अग्ने वरुणस्य । वरुणस्य विद्वान् । विद्वान् देवस्य । देवस्य हेडः । हेडो ऽव ।
अव यासिसीष्ठाः । यासिसीष्ठा इति यासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठो वह्नितमः । वह्नितमः शोशुचानः ।
वह्नितम इति वह्नि—तमः । शोशुचानो विश्वा । विश्वा द्वेषाःसि । द्वेषाःसि प्र । प्र मुमुग्धि ।
मुमुग्ध्यस्मत । अस्मदित्यस्मत ॥ स त्वम् । त्वम् नः । नो अग्ने । अग्नेऽवमः । अवमो भव ।
भवोती । ऊती नेदिष्ठः । नेदिष्ठो अस्याः । अस्या उषसः । उषसो व्युष्टौ । व्युष्टाविति वि—उष्टौ ॥
अव यरुष्व । यरुष्व नः । नो वरुणम् । वरुणः रराणः । ॥ [७१] ॥ रराणो वीहि । वीहि
मृडीकम् । मृडीकः सुहवः । सुहवो नः । सुहव इति सु—हवः । न एधि । एधीत्येधि ॥ प्रप्रायम् ।

प्रप्रेति प्र—प्र। अयमग्निः। अग्निर्भरतस्य। भरतस्य शृण्वे। शृण्वे वि। वि यत्। यत् सूर्यः। सूर्यो न। न रोचते। रोचते बृहत्। बृहद् भाः। भा इति भाः॥ अभि यः। यः पूरुम्। पूरुम् पृतनासु। पृतनासु तस्थौ। तस्थौ दीदाय। दीदाय दैव्यः। दैव्यो अतिथिः। अतिथिः शिवः। शिवो नः। न इति नः॥ प्र ते। ते यख्वि। यख्वि प्र। प्र ते। त इयर्मि। इयर्मि मन्म। मन्म भुवः। भुवो यथा। यथा वन्द्यः। वन्द्यो नः। नो हवेषु। हवेष्विति हवेषु॥ धन्वन्निव। इव प्रपा। प्रपा असि। प्रपेति प्र—पा। असि त्वम्। त्वमग्ने। अग्ने इयख्वे। इयख्वे पूरवे। पूरवे प्रल। प्रल राजन्। राजन्निति राजन्॥ ॥ [७२] ॥ वि पार्जसा। पार्जसा वि। वि ज्योतिषा। ज्योतिषेति ज्योतिषा॥ स त्वम्। त्वमग्ने। अग्ने प्रतीकेन। प्रतीकेन प्रति। प्रत्यौष। ओष यातुधान्यः। यातुधान्य इति यातु—धान्यः॥ उरुख्वयेषु दीद्यत्। उरुख्वयेष्वित्युरु—ख्वयेषु। दीद्यदिति दीद्यत्॥ त५ सुप्रतीकम्। सुप्रतीक५ सुदृशम्। सुप्रतीकमिति सु—प्रतीकम्। सुदृश५ स्वच्चम्। सुदृशमिति सु—दृशम्। स्वच्चमविद्वा५सः। अविद्वा५सो विदुष्टरम्। विदुष्टर५ सपेम। विदुष्टरमिति विदुः—तरम्। सपेमेति सपेम॥ स यख्वत्। यख्वद् विश्वा। विश्वा वयुनानि। वयुनानि विद्वान्। विद्वान् प्र। प्र हव्यम्। हव्यमग्निः। अग्निर्मृतेषु। अमृतेषु वोचत्। वोचदिति वोचत्॥ अ५होमुचे विवेष। अ५होमुच इत्य५हः—मुचे। विवेष यत्। यन् मा। मा वि। वि नः। न इन्द्र। इन्द्रेन्द्र। इन्द्र ख्वत्रम्। ख्वत्रमिन्द्रियाणि। इन्द्रियाणि शतक्रतो। शतक्रतो ऽनु। शतक्रतो इति शत—क्रतो। अनु ते। ते दायि। दायीति दायि॥ ॥ [७३] ॥

(यहीः स मध्वराय नो वरुण५ राज५ श्रुतुश्च श्रुत्वारि५शच्च)

॥ १२ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः — क्रम पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
१२	७३

ॐ